BRVTII
Strongyle
Rhegium
Pelorum
Lipara
Messana
Vulcania
Aethna
Tauromenii
Leontium
Catana
Vstica
Megara
SICILIA
Panormus
Hyona
Siracusæ
Pachynum
Agrigentum
Drepanum
Melite
Lilybæum
MARE MEDITERRANEVM

BRVTII
Strongyle
Rhegium
Pelorum
Lipara
Messana
Vulcania
Aethna
Tauromenii
Leontium
Catana
Vstica
Megara
SICILIA
Panormus
Hyona
Siracusæ
Pachynum
Agrigentum
Drepanum
Melite
Lilybæum
MARE MEDITERRANEVM

Archibaldi Pitcarnii

DISSERTATIO,

DE

LEGIBUS

Historiæ Naturalis.

EDINBURGI,
Typis *Joannis Reid*, & sumptibus *Thomæ Carruthers*, apud quem veneunt. Anno Dom. 1696.

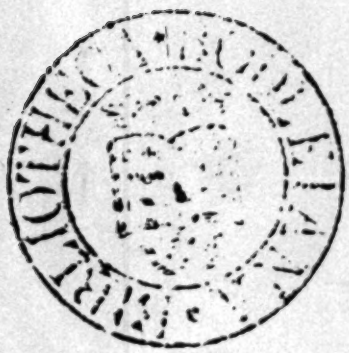

ARCHIBALDI PITCARNII *DISSERTATIO* DE Legibus Hiſtoriæ Naturalis.

EMiſit ante duodecim annos *Robertus Sibbaldus* prodromum Hiſtoriæ Naturalis *Scotiæ, In quo Regionis natura, incolarum ingenia & mores, morbi, iiſque medendi methodus, & Medicina indigena accuratè explicantur: Et multiplices naturæ partus in triplice ejus Regno, Vegetabili ſcilicet, Animali & Minerali per hancce borealem magnæ Britanniæ partem undiquaque diffuſi, nunc primum in lucem eruuntur, & varii eorum uſus, Medici præſertim & Mechanici cunctis perſpicuè exponuntur.* Hæc promittebat *Sibbaldus* artium licet expers,

quibus Hiſtoriæ Naturalis auctorem decuiſſet imbui. At viſus eſt tandem intelligere, quæ ſibi Hiſtoriam illam ſcribenti defuiſſent artes. Quippe libellum nuper emiſit adverſus Mathematicos, eoſque qui in Phyſicis mediciſque tractandis matheſeos auxilio nituntur, adſcito in operis Societatem Comædo, *Scoticâ* dialecto conſcriptum, quòd danda foret fabula populo placitura. In eo ſcripto Euclidem, Archimedem, & Neutonum derident, illorumque inventa ludibrio habent, nugiſque ac deliramentis annumerant homines Geometriæ omnis ignari. Nos cordatis & honeſtas artes edoctis ſcribentes, neminique convitium facturi Rationem Naturalis Hiſtoriæ per axiomata quædam, aut ſi mavis, præcepta, digeſtam breviter trademus. Quippe manifeſtum eſt.

1.

HISTORIÆ naturalis auctorem nulli Philoſophorum ſectæ, quæ principiis Mathematicis, hoc eſt, certis non nitatur, debere eſſe illigatum; alioqui fidem ejus eſſe merito ſuſpectam.

2

Hiſtoriæ Naturalis auctorem oportere ea loca peragraſſe, eaq; omnia vidiſſe atq; agnoviſſe, quorum ſitus, magnitudines, figuras atque vires deſcripſerit. Nam qui hæc ex aliis exſcribit, illos Hiſtoriæ auctores agnoſcit, ſeipſum vero compilatorem; & præterea *Sibbaldi* noſtri Doctiſſimi reprehenſione dignus eſt, qui idcirco ſe Hiſtoriam *Scotiæ* adornaſſe profitetur, *quoniam quod editum fuit* Scotiæ *Theatrum nil aliud habet quam nudam* Buchanani *Deſcriptionem, Nuncii Scotobritanici.* Pag. 1.

3

Decere ipſum iis artibus eſſe inſtructum quæ docent enarrantque rationem figuras atque facultates corporum unas ab alteris ſecernendi: Alioqui tanquam imperito fidem habendam eſſe nullam. Quis enim Anatomico fidem habebit de Corde Triangulari diſſerenti? Quippe Corpus omne plures tribus habet Angulos: nemoque prorſus eum formæ ulli, ullive rei deſcribendæ idoneum cenſebit, qui corpora vocet Triangularia & quadrata, hoc eſt, ſolida plana, aut qui quadrata non quadrangula, vidiſſe ſe adfirmet, talia quippe ſunt quæ narrant *Sibbaldus* cum comædo ſuo.

4

Scriptorem naturalis Hiſtoriæ (quæ teſte *Sibbaldo* noſtro *Præf: Prodr: pag:* 2 Sub finem, *ingeniis multorum virorum, etiam in plura ſecula, exercendis ſufficit*) non debere ante abſolutum Hiſtoriæ

Hiſtoriæ ſuæ opus, ad aliud problema delabi majoris & tædii & difficultatis, quodque ſolvi non poteſt ante abſolutam Hiſtoriam. Exemplo res erit manifeſtior, Propoſuit Doctiſſimus *Robertus Sibbaldus* problema ſibi ſolvendum hiſce verbis in *Præf. Prodr.* Sub finem.

Agitur Libro 1. Part. 1. *de Aëre, Aquis & Locis* Scotiæ; *in ſecundo, de Morbis, methodo iis medendi & medicinâ indigenâ. In* lib. 1. *ſecundæ part. de Plantis Scotiæ indigenis; in ſecundo ſecundæ de Plantis Medici uſus apud nos hortenſibus; in tertio de Animalibus; in quarto, de Mineralibus, Metallis & Marinis* Scotiæ.

Non abſolviſſe *Sibbaldum* nec exegiſſe naturalis Hiſtoriæ opus res ipſa oſtendit & ipſe ſæpius agnoſcit, dum incertũ eſſe ſe ait & neſcire an animalia, mineralia & metalla quæ deſcribit in *Scotia* reperiantur. Non potuit ergò

ergò aſtruere αὐταρχείαν patriæ ſuæ, multo minus cujuſvis regionis, quod tamen molitur. Nec enim pro certo quis adfirmaverit *Scotiam* morbis noſtris profligandis idonea medicamenta proferre, qui non omnia nôrit per omnẽ *Scotiam* naſcentia. Quæ ſi quis nôrit tamen ab αὐταρχείᾳ demonſtrandâ immane quantum aberit, quamdiu non perſanaverit omnis generis ægrotos qui hic occurrunt non dico ſemel, adhibito medicamento *Scotiæ* indigena, ſed ſæpius multoſque per annos.

Hæc illa ſunt præcepta ad quæ reſpicere decebat Hiſtoriam naturalem patriæ noſtræ ſcripturum. Et tamen ea prorſus neglexit contempſitque *Sibbaldus*, ut patebit, opus ejus viri Hiſtoricum legenti; quod ego breviter expendere non gravabor ut civibus meis, qui poſthac Hiſtoriam patriæ Scribendam ſuſceperint, viam commonſtrem, quà eundum eſt: & ſimul oſtendam

dam illos qui optimi ſunt Mathematici, cives quoque eſſe optimos.

Quæ Doctiſſimus *Sibbaldus* contra primum præceptum peccavit, cum innumera ſint, noſque brevitati ſtudeamus, idcirco non attingemus, niſi cæteris pugnantia cum Præceptis occurrant. Ad alia igitur me confero. Diximus ſecundo loco, naturalis Hiſtoriæ ſcriptorem debuiſſe ea omnia luſtrâſſe quæ diſcribit. At quam exiguam *Scotiæ* ſuæ particulam vidit unquam *Sibbaldus*! Quantulum temporis in *Scotiâ* peragrandâ inſumpſit, qui ætatem in faciendâ *Edinburgi* Medicinâ tranſegit? Qui cum dialecticæ valedixiſſet ſtatim adBatavos trajecit, Hiſtoriæ naturalis, ut puto, imperitus; & poſt menſes 18 exactos, medicinæ apud Audegavenſes Doctor renunciatus, ſalvus ad ſuos rediit, primoque poſtquam redierat anno (ut mihi ſæpius adfirmavit optimus, ille & vir & harum rerum arbiter *Andreas Balfou-*

Balfouræus) totum hoc quod videmus Hiſtoriæ naturalis opus concinnavit, ſi ea excipias quæ ex aliis poſt illum annum ſcribentibus nuper excerpſit. Sic ille ne quidem milleſimam *Scotiæ* partem aut vidit unquam aut peragravit Hiſtoriæ naturali incumbens Hoc Civibus noſtris notiſſimum, juvat tamen exterorum in gratiam, ex ipſis viri ſcriptis patefacere.

Edidit Anno 1683 Nuncium *Scotobritannum* in quo hæc legas. *Cum publicum ſit hoc opus & non exiguum honorem genti noſtræ allaturum, ſperamus cunctos ingenio præditos, contributuros neceſſarias ſuas informationes, reſpondentes generalibus quæſitis, quæ ſequentibus propoſitis adjuncta ſunt.* Tum ſubdit iſta quæ *Generalia quæſita* appellaverat, ſive, ut poſtea loquitur, *Quæſtiones communes.*

1. *Quæ ſit loci natura? aut quæ ſunt præcipua ejus producta?*

2. *Quæ Plantæ, Animalia, Metalla, ſubſtantiæ è mari ejectæ ſint illi loco peculiaria,*

culiaria, & quomodo disponantur?

3. *Quæ Sylvæ, Nemora, Vivaria? qui Fontes, Amnes, Lacus, cum variis eorum proprietatibus, & an Medico usui conferant? quibus piscibus repleti sint? rapidine sint an placido cursu? Amnium origines & ostia.*

Hæc exeunte Anno 1683 quærebat *Sibbaldus*, agnoscebatque ignota tum sibi *Scotiæ* producta (ita loquitur) nempe Metalla, Mineralia, Animalia, Plantas, aliaque omnia ad Historiam naturalem pertinentia; ostendunt eæ quæstiones nondum anno 1683 peragratam *Sibbaldo Scotiam*, quam tamen describere, cujusque historiam naturalem edere (contra præceptum secundo loco à me memoratum) jam tum fuerat aggressus, nam ineunte anno 1684 prodiit in lucem prodromus historiæ naturalis. Sed pernoscamus quid hic prodromus ferat.

Lib: 1. Part. 1: Cap: 2. Ex Atlante Blaviano hæc narrat, *In montibus*

bus Hoiæ, Orcadum quæ una eſt, circa ſolſtitium æſtivale, conſiſtentibus in apice horum montium hominibus, ipſiſſimum corpus ſolis obſcurius tamen paulo, quaſi nebulâ obductum, à mediâ nempe horâ undecimâ noctis ad mediam primam diei ſubſecuturi ſupra horizontem conſpicitur, reſumptâque ſtatim ſuâ luce, radios ſuos fulgentiſſimos per totum hoc hæmiſphærium diffundit. Scio Geographi & peritis hanc obſervationem, qua *ipſiſſimum corpus ſolis mediâ nocte effulgere dicitur in inſulâ Hoiâ Orcadum unâ* (ut loquitur *Sibbaldus*) *reſumptâque ſtatim ſuâ luce radios ubique diffundere*, falſam & ridiculam cenſeri, falſamque prorſus eſſe atque ridiculam. Hic convenit ſolùm adnotare eam ex Atlante Blaviano eſſe excerptam, minimeque præcepto noſtro primo ſatisfacere.

Sed audiamus *Sibbaldum* Cap. 10. ejuſdem libri hæc narrantem, *Procul omni dubio multi fontes medicati in Scotia ſunt, licèt nondum divulgata ſit eorum virtus.*

His

His ego verbis ſemper cenſui omnia complexum aut complecti potuiſſe *Sibbaldum*, quæ ad hiſtoriam naturalem *Scotiæ* pertinentia collegiſſet. Neque enim aliud quicquam vægrandi volumine nos docuit, quam neſcire ſe (Geographum Regium & hiſtoriæ naturalis *Scotiæ* auctorem) quid ferat *Scotia*, quæ educet animalia, quas plantas quæve metalla promittat. Ne hoc neſcires placuit hiſtorico noſtro hæc ex Jonſtono exſcribere, Cap. 2. Sect: 2. Lib. 3. Part. 2. *Jonſtonus refert, quod in* Scotia *boves ſint ſilveſtres colore candidiſſimo.* Exſcribit hìc ex aliorum commentariis quod ipſe viſu debuerat agnoſcere. Subait ſtatim. *Hæc ab hiſtoricis noſtris petita ſunt, ſed confirmatione egent.* Debuerat Hiſtoricus & Geographus noſter de rebus hiſce certiores nos facere. Sed audiamus eodem capite docentem. *An jubati biſontes nunc extent in* Scotia *neſcio.* At Cap. 4. *Boethius* (Boecius dici debuit) *fibrum ſeu caſtorem dicit*

in Scotia *reperiri. An nunc reperiatur neſcio.* Et ibidem, *An taxus ſuillus apud nos reperiatur neſcio.* Ego neutrum hìc reperiri ſcio.

Rurſus Cap. 2. Sect. 3. Lib. 3. Part. 2. *Aquilæ*, inquit, *ut mihi relatum eſt, apud nos ſunt.* Dein. Cap. 4. Luſciniam ſive philomelam inter aves *Scoticas* enumerat, *Jonſtoni* auctoritate fretus, *qui noſtram minus ſuaviter ait canere*, inquit noſter, nec mirum cum nulla ſit apud *Scotos Philomela*, quod hiſtoricum minime debuit fugiſſe.

Ridiculum vero prorſus eſt quod Cap: ult: Lib: 3. Part. 2. *Animal* deſcribat, *Ex pipere in aquâ macerato*, ut putat, *natum*, quaſi piper, animalve ejus hoſpes Scotiæ foret indigena.

Ad alia tranſeamus, Cap. 5. Sect. 2. Lib: 4. Part: 2. *In rupe*, inquit, *arcis Britannodunenſis minera magnetis eſſe traditur, & lapis in Argathelià, qui ſtipulæ ſubſtratus eam in cineres con-*

consumit. (carbonem ignitum describit si sanus est.) *Sed hoc*, ait, *ab historicis asseritur, de eo tamen nihil adhuc certi compertum est.*

Rursus Cap: 8. *Adamantes in* Scotia *reperiri mihi à viris fide dignis relatum est.* Ibidemque *Rubinum in* Scotia *reperiri ferunt*, Et *Hyacinthum in* Scotia *reperiri relatum est. Topazium in boreali plagâ* Scotiæ *reperiri mihi relatum est. Incerti sumus an Beryllus apud nos reperiatur, necne.*

Quis jam credat hoc illud esse opus in quo (uti jactat *Sibbaldus*) *multiplices naturæ partus in Regno Vegetabili, Animali & Minerali per* Scotiam *diffusi, nunc primum in lucem eruuntur.*

Adnotare nunc juvat *Sibbaldum* ea *Scotiæ* adscribere quæ ostendunt ipsum esse *Domi peregrinum.* Testatur hoc *lib:* 3. *Sect.* 2. *Cap.* 1. Ubi asinum *Scotis* Domesticum & ruri necessarium ait, quod falsum est: oves que in insula Rhonâ cærulei coloris describit, oves que Hirthanas ex *Boecio* quales patria

nostra

noſtra non fert. *Cap:* 6. Falſò ait Teſtudinem marinam vivam apud nos Capi. *Cap.* 11. *Sect.* 4. *lib.* 4. *p.* 55. *Ambragriſea* inquit, *quandoque in noſtro mari reperitur.* Sic aliquando in mari noſtro reperiuntur naves Batavorum ab Indiâ redeuntium & Orientis ſpolia in patriam referentium. An hæc igitur *Scotiæ* indigenæ erunt *Sibbaldo*? Male ergo ſuccinum aut Nucem Indicam indigenis aut marinis noſtris annumerat.

Cap: 11. *Sect:* 3. *part:* 2. *lib.* 4. *pag.* 53, & 54. Antimonium, quaſi nobis foret indigena, deſcribit, ut & *Cadmiam*, Cinnabarin, *L*ythargyrum (nota indigenam *Sibbaldi*) Pompholygem, Diphrygem, *&c.* quorum nulla nobis, aliqua nullis indigenæ ſunt.

Hæc, pauca licet, ſatis erit adverſus legem ſecundam & hiſtorici officii rationem commiſſa adnotaſſe: Nam ſi omnia quæ peccavit hic *Sibbaldus* adnotanda forent, integrum illud

viginti

viginti annorum opus opporteret exſcribere. Quapropter tranſeo ad præceptum noſtrum, quo cautum eſt ne quis ad hiſtoriam naturalem condendam accedat non inſtructus neceſſariis diſciplinis; neque enim herbas deſcribere aptus eſt qui Botanices expers, neque, qui, zoologiæ rudis, Animalium diverſitates, dignè explicabit. At qui Geographiæ Matheſeoſque omnis ignarus, vult tamen cenſeri Geographus, ſibique ſitum Regionum, motuſque ſiderum & corporum figuras enarranti fidem haberi, is mihi non ſolum ea quæ ſui ſunt officii neſcire, ſed lectores ſuos ludificari velle atque irridere videtur.

Videamus ergo an hujus præcepti memor fuerit *Sibbaldus*. Herbas in ſolo *Scotico* naſcentes deſcripturum ſe pollicetur initio operis, non ignarus, opinor, exigi id ipſum meritò ab hiſtoriæ naturalis auctore. Sed cum ad deſcriptiones ventum eſt, tum vero manifeſtum fit fruſtra illum naturali hiſtoriæ inſudare qui neceſ-

 ſariis

fariis disciplinis non fuerit instructus. Quoties peccaverit hic *Sibbaldus* non vacat memorare: Peccata in Botanicâ ex multis pauca subjiciemus, plura etenim detegendi facilis labos cuivis relinquitur. Ediderat duobus antequam Librum suum *Sibbaldus* evulgaret annis, methodum plantarum synopticè in Tabulis exhibitam *Joannes Raius*: Catalogum plantarum in *Scotia* nascentium condiderat diu ante illud tempus *Jacobus Sutherlandius* vide *Prodr: part:* 2. *lib.* 2. *pag.* 104. Ubi de polygonato loquens lectorem ablegat ad catalogum horti *Sutherlandii*. Ex hoc catalogo nomina plantarum, ex *Raii* methodo notas characteristicas sive descriptiones mutuari volebat *Sibbaldus*. Primum illud ex voto cessit; facilis enim erat catalogi lectio, at posterius non æquè feliciter, ostenditque historicus noster difficilem fuisse viro doctissimo lectionem, quæ adolescentulis Medicinæ studium auspicaturis prompta esse solet.

Scribit

Scribit *Sibbaldus* part. 2. lib: 1. pag: 9. *Anchuſam eſſe inter aſperifolias ſeminibus ad ſingulos flores quaternis, perianthio breviore & ad modum floris expanſo, ſeminibus Aſperis, Rugoſis, Caput viperinum Referentibus, Radicibus rubris, florum laciniis acutis.*

Videamus Raii Tabulum quæ ſic ſe habet.

TAB: 18.

Herbæ aſperifoliæ, &c. ſunt vel ſeminibus ad ſingulos flores

- Quaternis, perianthio
  - Oblongo integro, &c.
  - Breviore & ad modum floris expanſo; ſeminibus.
    - Aſperis, &c. Cynogloſſa
    - Rugoſis
      - Caput viperinum, &c. referentibus, flore
        - In quinque lacinias, &c. diviſo, radicibus
          - Albis, florum laciniis
            - Obtuſis &c. Bugloſſa.
            - Acutis, &c. Borago.
          - Rubris Anchuſa, &c.

Evidens eſt mutuatum eſſe *Sibbaldum* ſua ex Raio, at quàm infeliciter hæc demonſtrat tabula, quam quicunque legerit inveniet *Sibbaldo* non fuiſſe intellectam; Alioquin haud attribuiſſet Anchuſæ, ea quæ Cynogloſſæ, Bugloſſæ & Boragini conveniunt, quæque uni Anchuſæ convenire non poſſunt. *Rurſus* pag. 10. ejuſdem libri part: 2. *Sibbaldus* Artemiſiam vulgarem deſcribens, *Eſt*, inquit, inter corymbiferas flore diſcoide nudo caule indeterminato, floribus ſecundum ejus longitudinem velut in ſpicas diſpoſitis, foliis diſſectis, fruticeſcens, folio ſubtus incano, ſupernè virente. At nos Raii Tabulam XI. Inſpiciamus, quæ talis eſt.

TAB:

TAB: XI.

Herbæ Corymbiferæ flore discoide nudo, sunt vel caule determinato, &c.
vel
indeterminato, floribus eum non finientibus, verum secundum ejus longitudinem velut in spicas dispositis, foliis
- Integris, &c. Draco.
- Dissectis
  - Fruticescens, caulibus perennibus, Abrotanum
    vel
    Superficie annuâ
    - Cum amarore insigni &c. Absynthium.
      vel
      Sine amarore isto ut Artemisia.

Unde patet nimis evidenter non recte legisse hanc Tabulam *Sibbaldum*, alioquin artemisiam non dixisset fruticescentem, quam *Raius* superficie esse annuâ luculenter tradiderat.

Infinita fere hujus ignorantiæ exempla apud *Sibbaldum* occurrunt, duo liceat subjicere erroris fæditatem ipsâ brevitate reddentia manifestiorem.

Sibbaldus

Sibbaldus Pag. ejuſdem libri 14 hæc tradit. *Cannabis ſativa eſt inter herbas flore imperfecto ſeu Stamineo, erectis ſeminibus ex adverſo binis, digitatis.*

Jam Raii Tabula 4. talis eſt.

Herbæ flore imperfecto, &c. ſunt
vel
ſexu diſtinctæ, &c. quæ ſunt vel
Scandentes, &c. ut lupulus.
vel
erectæ, hæq; ſeminibus
Solitariis, &c. foliis
Ex adverſo binis iiſq;
Integris &c.
vel
Digitatis ut cannabis.
vel

Hinc conſtat quantus ſit in Botanicis artifex *Sibbaldus*, qui cannabis ſemina

mina vocet erecta ex adverſo bina & digitata; plantam enim ipſam dixit Raius erectam ut a ſcandente Lupulo ſecerneret, at non ſemina, ſed folia dixerat *Raius* ex adverſo bina,&,ut ab urticâ Cannabin ſecerneret, digitata.

Geminum huic eſt quod habet. *pag*: 8. *part*. 2. *lib*: 1. ſui prodromi. Alchimilla *Sibbaldo* eſt planta *Subrotundis floſculis & ſeminibus, in ſummis caulibus & ramulis, marginibus foliorum eleganter denticulatis*. At *Raius* cujus methodum vide *pag*. 66. & 67. ſive Tab: 5. Alchimillam dixit herbam flore ſtamineo ſexu carentem, ſemine flori conjuncto ſeu contiguo, eodemque rotundo, flore floriſve calice ſummo ſemini aut fructui innaſcente, fructu ſeu vaſculo ſeminali ſtriato, parvo, radice fibroſâ, foliis circumſcriptione ſubrotundis: floſculis & ſeminibus in ſummis caulibus & ramulis, marginibus Foliorum eleganter denticulatis. Erravit hic *Sibbaldus* ut ſemper, quia Raii tabulam legere neſcivit, hoc enim

enim eſt in libro *Sibbaldi* perpetuum, ut cum diſcriptio herbæ ex Tabula aliqua Raii longiuſcula, aut Tabulæ extremo petenda eſt, turpiter peccetur. Neque id mirum videri debet, nam quæ ſpes erat intellectum vel rite lectum iri tabulam ab illo qui methodum ex qua Tabulæ depromerentur non potuit intelligere? Inſpiciamus ergo. *pag.* 5. *part.* 2. *lib.* 1. Prodromi, ubi *Sibbaldus* affirmat *pro ſeminum & fructuum differentiis ac ſimilitudinibus, ſpecie & genere, aut diſtingui aut convenire plantas*, & hæc *Moriſoni* Raiique methodo convenientia protuliſſe ſe putat, quæ tamen toto Cœlo abeunt ab illorum ſententia. Teſtatur id ipſum Raius in præfatione & in fine ſynopſeos methodi Cæſalpini quam ſuæ ſubnectit; teſtatur, ut rem exemplo declaremus, Myrrhis ſeminibus aſperis & ſtriatis, eaque quæ lævibus eſt: Hic enim ſemina differunt, herbæ ipſæ congeneres ſunt, vide Raii *Tab:* 16. *pag.* 88. Quippe diſtinguntur

diſtinguntur plantæ non ſeminum fructuumve diſſimilitudine, ſed conformatione capſularum ſemina includentium, aliarumque etiam partium. At *Sibbaldum* loculamenta capſulaſque pro ſeminibus ipſis & fructibus habuiſſe arguit eadem *pag.* 8 *part.* 2. *lib.* 1. *Cum*, inquit, *in fructuum & ſeminum gratiam natura varias in plantis partes & organa effinxerit, propterea in quibuſcunque plantis partes & organa illa eſſentialia (fructus & ſemen ſc,* nota bene) *ſimili vel diſſimili modo conformata videbuntur*, &c. Hæc ex Botanico quodam excerpſit qui de capſulis ſeminalibus &c. loquitur; at *Sibbaldus* eum de ſemine ipſo loqui credens Parentheſin hanc inſeruit, *fructus & ſemen ſcilicet.*

Sed pudet in re tam manifeſta adeo verboſum fuiſſe. Botanices imperitus Hiſtoriam naturalem attingere non debuit. Non debuit ergo eam attingere *Sibbaldus*,

Cum

Cum bonâ tamen Lectorum veniâ memorare liceat quàm ſe vanâ ſpe jactet *Sibbaldus* dum *Roſam* deſcribit quaſi à ſe primùm detectam, quæ *Joanni Bauhino* roſa eſt pumila, ſpinoſiſſima, foliis pimpinellæ glabris, flore rubro, *&c.*

Multa hujus generis memorare poſſum, ſed ab Herbis ad Animalia tranſire lubet.

Sibbaldus Cap: 1. Sect. 1. Part. 2. Lib. 3. *Hominem* deſcribit, quaſi ſoli *Scotiæ* Homines forent indigenæ, mirus ſane Homo *Sibbaldus*; capiteq; ſecundo prolixâ oratione deducit Hiſtoriam vitæ mortiſque *Alexandri Bodii* conſanguinei ſui ridiculam & prorſus inficetam. Subnectit *Caput Tertium* de medicamentis ab humano corpore deſumptis ex *Bechero* excerptum *Dantiſcano*. An hoc eſt hiſtoriam naturalem *Scotiæ* noſtræ condere?

Pervenimus nunc ad Sect: 2. Cap. 1. Ubi recenſet *Equos Succuſſarios, Tolutarios, Cataphractos, Sellarios, Curſorios,*

Curſorios, Veredarios, Vectarios, Admiſſarios & Canterios in Scotia repertos. Tot igitur genera Equorum indigenarum alit *Scotia.* Quam vellem *Sibbaldum* notas horum generum characteriſticas adjeciſſe. Sed huic conatui defuit *Raius.* Deinde Cap. 2. Ruminantia Biſulca Cornigera deſcribit, *Quibus*, inquit, *Nutrimentum, quod ad Superiores dentes, quibus carent, abire debebat, in cornua abit.* Hæcque ſtatim ſubdit, *Dividuntur in Cornigera & non Cornigera.* Intelligat hæc qui volet. Cæterum *Joannes Raius* ridiculam eſſe docet rationem *Sibbaldi* cornuta Superioribus dentibus carere ſcribentis.

Deinde narrat fabulas aniles de vaccâ leporem pariente, leporeque vaccæ tergo inſidente, jam tum ſcilicet in fabulas proniot *Sibbaldus.*

Cap: 4. Walrum ex aliis deſcribit *Scotis* nunquam viſum, tanta *Sibbaldo* mentiendi pro patria libido. Erinaceum ibidem deſcribit omnibus notum,

tum, & tamen cuniculo magnitudine parem dicit,ut Erinaceũ ei nunquam viſum poſſis ſuſpicari, præſertim cum dicat, *Eum duûm generum cenſeri alterum capite canino, alterum ſuillo*,Hæc enim ſunt Hominis ex aliis excerpentis, non autem *viſa* tantum *Cognitaque* tradentis.

Cap: 5. Canum ſpecies recenſet multas quæ nobis paucæ ſunt. Nam Canis Villaticus eſt Canis paſtoris fidelis; & Canis Venaticus, Canis Scoticus Sagax, Canis Scoticus furum deprehenſor, unum eundemque faciunt canem, quem *Sibbaldus* in tres diviſit, unum etiam eundemque canem faciunt Canis *Perdicum venaticus*, & *Canis Sagax ad Aquas Sibbaldi*. Cur autem hos ut & canem Leporarium *Scotis* peculiares dixerit, fateor me neſcire; Verum ſat ſcio nobis peculiares nequaquam eſſe. Sed progrediamur ad Cap: 2. Sect: 3.

Ibi multa de Aquilâ fabulatur & poſtea deſcribit aves rapaces minores

quas

quas dividit in Macropteras & Brachypteras. Macropteras vocat eas, *Quibus alæ complicatæ ad extremam ferè caudam pertingunt*; Ridiculè, nam hæ ſunt Brachypteræ, quod nec ipſe inficias iverit, quippe ſtatim Brachypteras vocat eas, *Quæ ſunt alis caudâ brevioribus.*

Eodem capite male Cuculum adſcribit generi Carnivoro; ſed gravius multò admiſit peccatum in deſcribendâ *Cuculi Salivâ*, ut loquitur; Tantus vir cum eſſet in Botanicis tantiſque rebus Domi geſtis, & omni tandem *Scotia* illuſtrata, nunquam tamen Herbam luſtraſſe videtur ullam, ut dignoſceret quodnam Animal *Salivæ Cuculi* hoſpes foret, pueris licet minimè ignotum. Denique Spermologum Frugivorum abſurdè annumerat carnivoris. Verum tædet tamdiu in Botanicis & Zoologicis peccantem ſequi. His idcirco valedicemus poſtquam ridiculum errorem Annotaverimus, Cap: 6. Sect: 3. *Berniclam*

Anſerino

Anſerino generi aſcribentis, candemque cum ave gallis *Maccreuſes* dictâ confundentis, vide *Liſteri* verè doctiſſimi meritoque celeberrimi Epiſtolam in actis Philoſophicis Anglicis, Junio menſe Anni 1685 evulgatis.

Exigit Præceptum tertium ut ad Hiſtoriam naturalem condendam accedat nemo diſciplinis neceſſariis non inſtructus. Vidimus quam non fuerit in Botanica, utili inprimis & neceſſariâ Hiſtorico noſtro diſciplinâ, verſatus Auctor *Illuſtratæ Scotiæ*; videamus nunc quam peritum ſe oſtenderit Geographum, ille qui *Scotiæ antiquæ & modernæ Deſcriptionem* emiſſurum ſe minatus eſt.

Primum hujus peritiæ ſpecimen præbet *Nuncii Scotobritanni.* pag. 4. Lin: 1. 2, *&c. Ut Tabulæ* inquit, *Geographicæ accuratiſſime conficerentur ſenatus Regius commiſſionem dedit & mandata* Johanni Adair *Mathematico eximio & Mechanices peritiſſimo, ut is Geometrice Regionum mappas confice-*

ret

ret: quas ille quidem, varias angulorum diſtantias inſtrumentis ſuis Mathematicis ſumptas menſurando exacte, elaboratiſſimas & juſtiſſimas confecit. Non opus eſt ut Geographum aut Geometriæ mediocriter doctum admoneam quam turpe ſit iſta effutire, quantoque melius famæ ſuæ conſuluiſſet *Sibbaldus ſi Joanni Adair* rei hujus enarrandæ provinciam demandaſſet, aut *Gregorio* tum apud nos Matheſin docenti, hæc, priuſquam ederentur, oſtendiſſet. ſed ad alia pergimus.

Vir Celeberrimus. *pag,* 13. *part.* 1. *lib·* 1, *Dum Boreas*, inquit, *Edinburgenſibus penetrantior eſt, obſervatum Mercurium ad ſummitatem fere tabulæ æneæ in Barometro aſcendiſſe.* Non Diſquirimus quantum veri ſubſit huic obſervationi. Id ſolum fas non eſt præterire, præclarum Hiſtoriæ Naturalis Conditorem non potuiſſe ſatis luculentâ oratione altitudinem Hydrargyri deſcribere quam ipſe obſervaverit maximam? Non enim tradit quanta fuerit

fuerit istius *Tabulæ* altitudo. Sed minime oportet silentio involvere *Tabulas Sibbaldinas.*

Illas quippe fabricabat Lethæ *Georgius Sinclarus* homo minime malus, & hoc pacto instruebat. Observabat ille Lethæ (quæ multò humilior est *Edinburgo*, est enim *Edinburgum* colli prælto impositum, *L*etha vix maris defendit injuriam) varios ascensus Mercurii pro varietate tempestatum (quæ tamen non easdem altitudines eodem tempore generabant in Urbe *Edinburgensi*) atque adeo (nullo locorum facto discrimine) *Tabulam suam* insigniebat notis Caloris, Pluviæ, Cœli Sudi, Nebulosi, &c. *Sibbaldus* ab hoc Homine *Tabulam suam Æneam* emebat, *ad cujus summitatem fere* Edinburgi *ascendere aliquando Mercurium* prodit. Ut igitur Exteri inveniant altitudinem *Edinburgensem* Hydrargyri, possintque Cum *Londinensi* vel *Parisiensi* conferre, oportet eos *longitudinem tabulæ æneæ* apud

Sibbaldum

Sibbaldum asservatæ, quantumque Urbs hæc ultra *Lethensis* oppidi fastigia attollatur, invenire, quæ omnia debuerat *Sibbaldus* exteros docere.

Eâdem paginâ hæc memorat. *Flantibus Boreâ & Euro-boreâ Hydrargyrus in Barometro attolitur; sive quod Aërem & graviorem & densiorem efficiant, sive quod in terram ex alto demissi aërem inferiorem premant, & ejus Elaterium augeant.* Elaterium aëri primus, ni fallor, adscripsit noster *Sibbaldus*, primusque affirmavit Ascensum aquæ vel hydrargyri in siphonibus tubisve Elaterio, hoc est, cucumeris agrestis succo ubique per aërem dispersо, & subjecta prementi, acceptum debere referri.

Inspiciamus nunc *Cap*: 1. *part*. 1. *lib*, 1. *pag*. 2. Illic affirmat, *Britanniam quoniam pro situ suo inter veterem & novum orbem, tanquam Hæmisphærii centrum, inæquali terrarum suarum superficie à mari versus meditullium insulæ assurgente, tanquam vitri urentis gibbosâ & convexâ superficie, radios solis, alio-*

rumque planetarum & aſtrorum colligat, ideo benigniſſimo & clementiſſimo Cæli influxui ſubjici. Et hanc quidem cauſſam temperatioris apud nos Cæli, aliis, ut innuit, aſſentientibus, adducit.

At quis unquam ante hunc Geographum ſomniavit *Britanniam, in hæmiſphærii terreni centro eſſe ſitam?* An igitur exiſtimabimus *Centri* appellatione (quæ viro doctiſſimo ignota) medium *Europam* inter *Americamque* in eadem ſuperficie locum hic ſignificari, Ut adeo *Britannis* cœlum mite ſit, quoniam *Europam Americamque* medii aſpiciunt.

Eademne dici poſſunt de quavis portione ſuperficiei ſphæricæ *Europam* inter & *Americam* interjectâ? An non *Iſlandia* inter veterem novumque Orbem attollitur? Primus ſane invenit *Sibbaldus* medium in ſuperficie ſphærica inter quævis duo loca, locum eſſe temperatiſsimum, hoc eſt, cœlum aliud alio non eſſe temperatius, ſuperficiem ſphæræ in centro, centrumque

que in ſuperficie collocans, veteriſq; Geometriæ ignarus, & novam parturiens.

Opticæ dein immiſcet ſe vir doctiſſimus, affirmat enim *Britanniam ſuperficie convexâ inſtar vitri urentis radios ſolis colligere.* Si telluris figuram noſſet, comperiſſet quamvis terræve mariſve portionem ſuperficie eſſe convexâ; Britanniamque tanto minus accedere ad figuram *vitro urenti* propriam, quanto *inæqualiorem ſuperficiem terrarum ſuarum* oſtentat. Hoc eum docere potuiſſet Optica, quæ vel Tyronibus patefacere ſolet, ſuperficiem convexam radios non colligere, hoc eſt, verſus objecti viſibilis partes imaginem non generare.

At nemo præter virum doctiſſimum Opticæve prorſus expertem, affirmaverit *Britanniam vitri urentis* (*Lentem* vocant Optici) naturam induiſſe, cum *Britannia* radios non tranſmittat: quos ſi tranſmitteret, quà fretum Magellanicum noſtrum-

que concedere fingit noſter, illi ob leges Opticas locum concurſûs invenirent, non quidem apud nos, ſed 13730½ paſſuum millia prolatum ultra ſreti Magellani accolas, quos ille nobis opponit Antipodas; quapropter major noctu ſemper ingrueret nobis calor, ſole nempe apud Magellanos verſante: tantum Ageometria potuit ſuadere errorum.

Dum hæc aliquando perpenderem, mirabar auctorem noſtrum non potius *Gronlandiæ* quam *Scotiæ* Hiſtoriam eſſe aggreſſum. Omnia quippe quæ undique colligit de natura & uſu Aëris, Ignis, Montium, Aquarum, Fluminum, Mariumque motu & Ventis, illum ipſum in *Gronlandiæ* hiſtoriâ, quem nunc in *Scotiâ* illuſtrata obtinent, locum vendicaſſent. Omnia illa de Morbis in genere, deque methodo Medendi & Medicinâ Indigena, tam operoſè doctèque exſcripta, Hiſtoriæ illi *Gronlandicæ* non minus quam noſtræ conveniſſent. Neque

fuiſſet difficile tot hiſtorias morborum *Gronlandiam* infeſtantium expiſcari, quot noſter ex praxi *Scoticâ* depromit; atque adeo nihilo difficilius fuiſſet *Gronlandiam* illuſtratam exhibere, quam fuit *Scotiam*.

In illa licuiſſet dicere, *Relatum eſt mihi; & ferunt viri fide digni,* ut in *Scotia illuſtrata* fecit *Sibbaldus*; Neque quiſquam falſi arguiſſet hæc efferentem, *An in* Gronlandia *reperiatur neſcio? aut confirmatione eget?* quæ toties pro hiſtoria patriæ noſtræ naturali reponit *Sibbaldus*.

Qualem deinde quàmque & viribus & animis aptam materiam reperiſſet in *Gronlandia*! quàm opportunam philoſophaturo! quàm illi gratam qui de Pruinis Balæniſque *Scoticis* libros componit, qui toties regerit ſolem totam noctem Orcadenſibus ſe oſtendere! In *Gronlandiâ* fluctuantes inſulæ ex glacie conflatæ, quod hic præcipuum eſt, & in Alpinam altitudinem aſſurgentes (ita enim ut

ſæpe

ſæpe loquitur *Sibbaldus mihi relatum eſt*) pulcherrimam ſubminiſtrâſſent occaſionem diſſerendi *de vitris urentibus*. Prima quippe, ſi Carteſio credimus, Teleſcopia ex glacie conflavit inventi tam nobilis auctor. Lentes autem Teleſcopiorum ſunt *vitra illa*, quæ vocat hic, *urentia*. Jam quoque nata fuiſſet occaſio de inventore Teleſcopiorum doctè & more majorum diſputandi, litemque terminandi, quam pro *Metio* quodam Batavi, Itali pro *Galilæo*, & pro *Bacono* ſuo Oxonienſes moverunt. Nondum enim conſtat quis horum primus Teleſcopium exhibuerit, rem non ſolum Aſtronomis, ſed & Hiſtòriæ naturalis Auctoribus utiliſſimam. Hæc diſquiſitio non pauciores impleviſſet paginas, quam illa ex *Plinio* & *Dione* deſumpta obſervatio, quæ tamen locum meruiſſet in Gronlandiâ illuſtratâ: Nemo quippe negârit in eâ aliquos eſſe aut eſſe *potuiſſe*, qui parvo vitam produxerint.

Verum

Verum in alium *Sibbaldus* errorem se inducit, dum *Cælum Britannis Benignissimum affirmat, propterea quod in medio Mari longe à terris sita diutius radiis solis exponatur, nec aliæ terræ interpositæ Solis influxum intercipiant.* Hæc scribentem oportuit neque *Britanniæ* situm, neque formam Telluris & Geographiam, neque Solis Terræve motum *D*iurnum cognovisse.

Sed & Annuum Historico nostro ignotum esse demonstrat *Cap*; 6. *lib*: 1. *part*: 1. *Æstas*, inquit, *nobis temperatissima, a medio Junii ad medium Septembris*; *neque enim brevior est æstas, quod distantiam solis a nobis longior super Horizontem mora compenset.* Si hæc vera forent, non *à medio Junii*, sed à medio Martio *Scotis* affulgeret æstas: Nam *Martio* Mense producitur *mora solis super Horizontem.* Verum caloris incrementum æstati proprium ab aliâ caussâ deduxit Illustrissimus *Galilæus* propositionie 47 primi Euclidis respondente, quam Geographus

phus ſcire debuerat. Hic autem inſcitiâ Geographiæ ita ſe implicuit, ut credere deceat ſolem *Scotis* per tres menſes ſive 90 dies totidemque noctes luceſcere, ſi *Sibbaldus* fidem mereretur.

Tranſeamus ad *Cap*: 12. *pag*. 27. *Terra*, inquit, *ſiccior, craſſior, ſolidiorque mundi globus eſt*. Hæc ſunt falſiſſima: Luna ſiccior eſt, duriorque Tellure in ratione 700 ad 387, uti Demonſtravit *Neutonus*, ut non opus ſit loqui de Mercurio longe duriore, &c. Regulam *Neutonianam* in *Sibbaldi* gratiam placet adjungere.

Denſitates (hoc eſt ſiccitates, craſſities & ſoliditates) *planetarum ſunt inter ſe ut diſtantiæ à ſole ductæ in radices diametrorum apparentium.* Verum ſectæ amor in hunc errorem impulit virum Doctiſſimum qui inſigni ageometriæ adjunctus effecit ut verum ſit illud effatum, *nihil adeo eſſe abſurdum quod non aliquis Philoſophorum amplectatur.* Teſtis ſit *pag*: 29. Prodromi, *Montium uſus eſt aſtrin-*

aſtringere Terram ne ſolvatnr, ut dolia circinis continentur. At Experientia *Neutonuſque* docent, non extantes montium moles, ſed imâ tellure repoſtas eſſe graviſſimas & ſolidiſſimas, ut *Sibbaldi* more loquar. Vide *prop:* X. *lib:* 3. principiorum *Neutoni.* Ignoravit nempe *Sibbaldus* notiſſimam gravitatis vim, *qua fit ut corpora uniuerſa quæ circa terram ſunt, gravia ſint in terram,* demonſtrante Neutono; niſi hæc gravitatis lex, pueris etiam nota, Cyphianum fugiſſet, non affirmaſſet, *mineralia & metalla conſiſtere non poſſe, niſi firmâ ſtructura, montium ſcilicet compage, veluti dolia circinis continerentur.*

Utinam Hiſtoricus noſter loca illa regioneſque monſtrâſſet, in quibus metalla ſurſum in Cœlos evolent, terraſque relinquant. An qui iſta ſcribit, metallum ullum luſtrâſſe aut contrectâſſe exiſtimandus eſt? Sed pergit. *Cum mare perpetuo æſtu, & ventorum impetu agitur, certè ſine montium*

tium repagulis terra durare non posset. Si intelligeret quæ sit vis gravitatis, aut principia Philosophiæ Mathematica haberet perspecta, facile vidisset impetu maris & ventorum, compagem terræ non posse labefactari. Infinita ignorantiæ pudendæ exempla possem adducere per opus viginti annorum dispersa: Unicum liceat subjicere.

Sibbaldus Cap: 9. lib. 1. part. 1. *Est*, inquit, , *flumen rivus perennis magnâ aquarum copiâ fluens.* Rivus eidem est *ubi parva aquarum copia fluit.* Quapropter Rivo si substitutamus Rivi descriptionem, ut mos est Analystis, erit *Sibbaldi* flumen, *parva aquarum copia magnâ aquarum copiâ fluens.* Eodem capite lacui substituit *aquæ copiam, quæ fluvios recipit & emittit*; stagnum vero ei *lacus est parvus, qui nec recipit, nec emittit fluvios. Atque adeo stagnum* Sibbaldi erit *parva aquæ copia fluvios recipiens & emittens, quæ nec recipit nec emittit fluvios.*

Quoniam

Quoniam de fluviis ſermo incidit, non abs re fuerit inquirere quam ille originem fluviis concedat. *Flumen* inquit, pag. 20. *Eſt fontis rivus perennis*, &c. *Fontes* autem, ut ibidem, *in altiſſimorum montium cacuminibus vivi ſunt* (*fons*, illi, *eſt terræ locus ex quo naturaliter fluit ſucceſſive*, id eſt, *ſcaturit aqua*; *nam ſi non emittat aquam puteus ipſi eſt*) *ut in Lominio monte altiſſimo præfecturæ Fifenſis:* & ſtatim ſubdit, *in cacumine unius extribus montibus Hoiæ, fons eſt, ſtupendæ adeo levitatis, ut ſi quis potando integrum dolium de illius aqua in ſtomachum trajicere poſſet, nullatenus ſe graviorem inde effectum ſentiret.* Ex iis quæ capite illo nono commentatur, facile eſt perſpicere, virum doctiſſimum cum illis facere qui aquam calore ſubterraneo ad cacumina montium propelli ſtatuunt.

Quos falli & experimenta & lex hydroſtatica demonſtrant. Hujus tamen hypotheſeos gratia affinxit noſter

noſter, fontes vivos cacuminibus, montium, neque fontes agnoſcentium, neque etiam puteos. Centies in Lominii montis cacumina ſumma me contuli: at nullum in iis fontem, nullam ſcaturiginem inveni. In occidentaliori, lapicidina parva (quæq; tota ſe cœlo oſtendit) nullas niſi putreſcentes pluviæ reliquias ferens, nullas etiam unquam emittit aquas: at plerumque nullas fovet. Nuper humiliore ſede effodere cæperunt lapides fonti *Sibbaldino* alteri locum ceſſuros.

At in Orientali montis cacumine, ubi nulla viſitur Lapicidina, nullus etiam fons; quamvis cacumen hoc illo altero ſit humilius, ignique aquiſque ſubterraneis vicinius.

Nunc Lominio relicto in Hoiæ montes evadamus, Aquam illam Aëre leviorem fundentes, ſi fides adhibenda teſti aurito, qui oculatus eſſe debuerat. Atqui aqua iſta aëre levior eſſe non poteſt, hoc eſt in ventriculum accepta

doliari

doliari menſura potantem non gravare (aër enim gravis foret) alioqui non in loco iſto terræ qui Fons *Sibbaldo* audit, ſed cœlo aërem ultra viſendus eſſet.

Ad alia progrediamur. *Mare*, inquit, *non obruit terram ob incumbentes mari nebulas, quæ quaſi faſciis illud comprimunt & coercent.* Non opus eſt hæc refellere, neque etiam ſequentia eodem Cap: 8. Lib: 1. Part: 1. *Secundus*, inquit, *motus generalis eſt maris fluxus & refluxus, quo mare intervallo duodecim horarum cum dimidiâ circiter ad littora pleraque fluere, & ab iis refluere animadvertitur.* Et continuò hæc ſubdit. *Duplex hic motus eſt, unus Diurnus quo motus maris motum lunæ ex ortu in occaſum, uſque ad eum à quo mota fuerat locum, ſequitur ferè viginti quinque horarum ſpatio: Alter Menſtruus, quo defluxus & affluxus maris ſequitur motum Lunæ proprium, contra Succeſſionem Signorum* (nota diligenter) *integro menſe lunari.*

Tot

Tot hìc peccata quot verba. Ego ſolum hic miror quo artificio, *motum maris quo duodecim circiter horarum intervalio ad littus fluit refluitque* diſpeſcuerit in duos, *Nempe diurnum, qui ſpatio viginti quatuor fere horarum peragitur Aliumque Menſtruum, qui integro menſe lunari demum perficitur.*

Eodem capite vir doctiſſimus docet *motu maris Oceannm concitatum, perq; meatuum ſubterraneornm epiſtomia tranſeuntem, perpetuam aquarum per Univerſum circulationem efficere.* Si hydroſtaticâ, vel leviter eſſet imbutus, hæc non proferret.

Pergit, *Maris motus vicem ſupplet Reſpirationis in Uuiverſo; ſicut enim in corporibus noſtris* Commercia *ſunt* Spiritualia, *Ita quoque in profundis Oceani, nares quaſi mundi conſtitutæ, per quas, remiſſi anhelitns & reducti modo, efflent maria cum impetu aquas, quo modo effætæ Univerſi vires reſtaurantur & exſuſcitantur, unde ejus accolæ imprimis non parum afficiuntur.*

Novam

Novam hic exhibet Anatomen, quæ oculatiſſimos fugit hujus ævi Philoſophos, ſi unos Mahumedanos excipias. Ex hoc invento liceat nobis inferre effætas & nunc eſſe ſemperque fore vires terrarum mari Septentrionali & Pacifico boreali objectarum (quamvis hæ omnium terrarum ſint fæcundiſſimæ) quoniam, ut affirmat Auctor, *In ſeptentrionali mari nondum deprehenſus eſt fluxus, ſicut neque in Pacifici Boreali littore. Cauſſa nondum ſatis cognita, niſi dicas illam eſſe, quod à lunæ viâ longè remota ſint illa maria, & ſimul quod ab Occidente in Orientem & Septentrionem extendantur, præterea multæ inſulæ & procurrentes terræ impediant.* Si hæc vera forent (pudet enim talia refellere) nullibi æſtum maris obſervare liceret; Quænam vero illa ſint maria, *Quæ extenduntur ab Occidente in Orientem & Septentrionem*, non vero ab Ortu ad Occaſum Auſtrumque, juvabit ex viro doctiſſimo didiciſſe.

At ille Pag: 28. Part: 1. Lib: 1. Syſtema

Syſtema dedit Aſtronomiæ prorſus novum. Nam Lin. 17. *Hic*, inquit, *Orbis terrarum ſuis momentis libratus totus immobilis hæret ævo, ita divinæ virtutis efficaciâ confirmatus, ut nullum ſit tantæ potentiæ robur, nulla tanta furentium ventorum rabies, nullus maris fluctuumq; tumultuantium impetus tantus ſit, qui eum vel hilum, non dicam a ſede ſua dimovere, ſed ne quoad minimam quidem partem loco movere queat. Ita enim, pro immenſa ſua ſapientia & potentia, cunctos mundi globos pondere, numero & menſurâ, ad ſe invicem temperavit, Immobileſque ſtabilivit Deus Opt: Max: ut nullo, niſi ejus ipſius, impetu deturbentur.*

Si viro doctiſſimo credimus, neque Tellus, neque Sol, neque Planetarum ullus, ullo motu agitatur, falſaque ſunt omnia quæ de Lunæ motibus *Sibbaldum* ſupra commentantem audivimus, falſi Aſtronomi omnes omnium Sæculorum. Et cum tradit *terram ne quoad minimam quidem partem*

poſſe

posse loco moveri, innuit nullum etiam lapidem aut globum ferreum murali tormento concitum cieri, ille qui *Lin. ult. pag.* istius 28 docet, *Quosdam montes transversim per insulam nostram currere, ut & colles quosdam.* Sed ad Astronomos redeo; Illi, sed quid ego illos ad pello? Quicquid ubique est hominum, quotidie vident agnoscuntque alias aliis in locis oriri & occidere Stellas, sive *mundi globos*, ut Virum Doctissimum loqui malle video. Errantem Lunam, Solisque labores quæ tanta Barbaries nesciat? Et tamen vir Humanarum Divinarumque rerum scientissimus pronunciat, *Deum Opt. max. cunctos mundi globos pro immensâ suâ sapientiâ immobiles statuisse.* Pari jure posset affirmare, *Deum opt. max. pro immensa suâ sapientiâ cunctas aëris aves, cunctos canes Leporarios*, Scoticos *etiam, atque equos cunctos, ipsosque Gallovidienses nostros* (quos ipse Auctor tradit ad itinera subeunda optime comparatos) *statuisse immobiles.*

Sed novum non eſt, neque mirandum aliquos eſſe qui ſuam Ignorantiam, hoc, eſt falſas futileſque conjecturas pro Divinâ Sapientiâ vulgo imperito venditent, viroſque meliora doctos & docentes ſugillâſſe, Religionem vocent. Quanto rectius aptiuſque de rebus hiſce ſentiebat *Gualterus Denniſtnous*, qui Pſalmum 104 vertens non dixit, *Terram ſtare nullo mobilem ævo*, ſed ita potius voluit Philoſophari,

Tu jubes terram ſolita revolvi
ſemitâ, &c.

Faventes nactus oculatiſſimos Aſtronomos Geometraſque peritiſsimos. Verum hiſce tædet immorari. Nulli poteſt ignotum eſſe inter diſciplinas Hiſtorico noſtro neceſſarias utileſve, eminere peritiam uſumve Medendi, qua in re geſtio conſentientem nanciſci Doctiſſimū illum *Scotiæ* Illuſtratorem, qui integro libro dignatus eſt enarrare *morbos in Scotia maximè graſſantes, methodumque iis medendi*. Videamus ergo

ergo quam pulchrè hanc operis ſui partem adornaverit, in qua potiſſimum licuit & univerſis civibus conſulere, & immortalem à Medicis gratiam inire.

Capite itaque primo agit de morbis in genere, hoc eſt, narrat *alios eſſe diſperſos, alios communes, alios patrios, alios epidemios.* Diſci hæc debuerant ab Hiſtoriæ *Scotiæ* conditore Exteris ignota, ſed nunc tandem in humani generis utilitatem evulgata.

Cap: 2. Enumerantur morbi, *qui in Scotia maximè graſſantur*, nempe ii ipſi quos *Hippocrates* in Aphoriſmis. *Sect:* ſuæ tertiæ, Tempeſtatibus apud *Græcos* alligat. Mirum hoc illi poſſit videri qui Auctorem audierit *pag.* 46. & 98. pronunciantem, *Borealis Europæ incolis viſcera eſſe calidiora urique ſemper*, & pag. 85, hæc efferentem, *certe, diſſident toto cælo morbi noſtri à morbis populorum Orientalium*, &c. Cap. 3. Exhibet *accuratiorem morborum in Scotia graſſantium expoſitionem.*

Omittit tamen Morbos aliquos graviſſimos, (exemplo ſit lues Venerea) Endemios nullos recenſet.

Cap. 4. Agit *de cauſſis morborum in genere*, magno ſane rei medicæ incremento. Ait enim *Morbos apud nos ortum ducere a victu pravo, nimio, vel ab impeditâ tranſpiratione, aut deinque ab Aëre craſſo & ſalſugino ſo.* Hæc tanquam *Scotis* propria verboſius in Medentium, ut puto, gratiam declarat; videtur enim exiſtimâſſe tritiſſima quæque Medicis *Scotis* eſſe ignota & Scholarum figmenta viliſſima, pro utiliſſimis hic obtrudi poſſe.

Vir Doctiſſimus inter cauſſas morborum *Scotos* affligentium recenſet (*Cap.* 4.) *Aërem ſæpe craſſum* quem *Cap:* 2. dixerat *ſæpius craſſum & nebuloſum pluvioſumque*, *Igitur*, ait, *fieri non poſſe quin multi apud nos ſint morbi.* His ego non facile aſſentior, aut ſi vera ſint oblitum ſui *Sibbaldum* eſſe fatebor, qui Cap: 12. *lib:* 1. *part*, 1. demonſtraverat, *Scotiam totam fere eſſe montanam, undique montibus elatam*

aut collibus tumentem, pag: 28. *Quibus*, inquit, *non minimam fœlicitatis ſuæ partem debet; ab hiſce enim eſt, quod fortiori ſolis influxu fruatur, aëri ſalubri & ſereno gaudeat, nec ab aquis ſtagnantibus & pntreſcentibus (propter declivem à montibus ſitum) peſtilentiales corruptiones metuat.* Et tamen *Cap:* 3. *lib:* 2. *Febres Peſtilentiales* inter morbos in *Scotia* graſſantes enumerat.

Sed revertamur ad *Cap:* 4. *lib:* 2. Ubi affirmat in Scotia *Nobiles pauciori-bus morbis tentari, iiſque felicius defungi, ipſos vino è Galliis importato multum uti; at plebem urbanam multis morbis infeſtari, ruſticamque*; Hanc verò, mala ſua acceptum refere (ſatis enim ſuperque ſe exercet) *calcis cumulis, quibus agri conſperſi fruges producunt, viſcera inflammantes & accendentes.* Hiſce ſimilia ſunt que Cap: 15. ejuſdem libri, p. 65. tradit, *Credide-im ego frequentiſſimam calculorum in noſtratibus cauſſam eſſe Aquam ramentis marmoris, ejus ſcili-*

cet

cet ſpeciei quæ *Lapis Calcarius dicitur, imprægnatam. Quod eò magis adducor ut credam, quod is morbus, frequentius Agricolas invaſerit, ex quo receptus eſt uſus calcis pro lætamine ad agros meliorandos.* Hæc ille quidem audacter, at experientiâ invitâ, pronunciat. Et ſane mirari ſatis haud poſſum Medicum Doctiſſimum quique per aliquot annos extra Urbem in villâ illâ Cyphianâ artem factitavit, neſciſſe, Plebem minus Nobilitate morbis infeſtari. Nequaquam vero Medicum decebat adverſus Experientiam rationes confingere. Quippe Nobiliores paucioribus morbis tentari ſcribit, *quoniam ſatis exercentur & vino multo utuntur è Gallia importato & Hiſpaniâ.* Ille qui *Cap. ult: lib.* 1. *pag.* 46. *Nos vino carere magno noſtro commodo,* tradiderat: Et pag. 98. lib: 2. *Summâ Dei providentiâ factum eſſe, ut in magis borealibus Europæ plagis vinum non producatur: potus autem habere nos* (pag. 46) *et commodiores & ſalubriores, Cerviſiam & Hordei*

Hordei ſpiritum, ſive Aquam Vitæ, licet (pag. 97.) affirmaſſet, *vinum eſſe utiliſſimum potum, & de opſoniis omnibus gratiſſimum.* Nota ſedulò quale nobis opſonium deſcribat. Non auſim ſperare, iſta medicis cordatis placitura, qui morbum illum, morborum fere omnium lernam, *Scorbutum* hodie dictum, iis ſolum locis agnoſcunt graſſari, qui vinum indigenam faventemque Bacchum non colunt. Deinde vix videtur eruditione *Sibbaldinâ* dignum quod de naturâ Calcis commentatur; Evidenſque prorſus eſt, Marmor, Lapidem Calcarium Cryſtallumque *pag.* 65. memorata, calculos in nobis non generare. Calculi enim præ iſtis levitas, nullumque genus marmoris ſaliumve, calci vitriolove convenientium, in calculis inventum, patefacere *Sibbaldo* debuit aliena eſſe iſta omnia à calculi natura.

Sed ad obſervationes medici Doctiſſimi tranſeamus eas quas circa febres inſtituit.

Ille

Ille igitur *Cap. 5. pag. 54. Febres continuæ*, inquit, *rariſſimas habent Criſes apud nos.*

Nullum unquam ſive in Urbe ſive ruri Medicum vidi, qui non plurimas nobis eſſe diceret, febreſque continuas ruri præſertim, critico ritu plerumque ſolvi: at non ſemper, neque etiam ſæpiſſimè, diebus imparibus deſinere teſtantur aliqui, & ego quoque fateor, alioque loco demonſteravi.

Ceterum ſubnectit Hiſtoriam febris Peſtilentialis in *Scotiâ* à ſe curatæ. Quid ex ea hiſtoria emolumenti ad rem medicam augendam peritiores colligere valeant, non facile divinaverim. Ego certe ex ipſa narratione confici arbitror, morbum illum non Febrim Peſtilentialem fuiſſe, ſed Anginam: Nimirum ubicunque febricula ſe oſtendit, mos eſt quibuſdam de Peſtilentali morbo aut Maligno, & Purpurato (ſi forte culex momorderit) verba facere: Scitque *Sibbaldus*, opinipr, quiſnam hic eam ob cauſſam

appellari

appellari meruerit *Doctor Purpuratus.* At *febrim apud nos ſcarlatinam bis vidit, novumque credit eſſe morbum.* Fallitur nunc *Sibbaldus*, ſi falli poteſt.

In reliquis hujus libri capitibus, nihil prorſus quod nobis non ſit cum aliis commune, omnibuſque notum attulit vir Celeberimus, qui obſervationes rariores initio fuerat pollicitus. Vix credibile eſt quam ego magnâ ſpê deciderim, cum iſta primum perlegi, quamque ſuccenſerem tacitus Viro tam docto, quod ſuas ipſe obſervationes parcâ manu impertiretur, intereaque obſervationem *Thomæ Burneto* detraheret (*Cap*; 15. *lib*: 2. *pag*. 64.) qui, *licet rariſſimi doni vir*, ut in *Hippocrate* ſuo contracto loquitur, non niſi duas in Theſaurum Medicinæ contulerat.

At Cap: 6. Obſervationes promittit, *de miris quibuſdam affectibus Spaſmodicis*, Hic ille narrat ſolum Puellam ſibi viſam motibus convulſivis agitatam, quam ipſe ſanaverit. Nec tamen

tamen curandi methodum aut medicamenta indigena commemorat, *Sed morbum ordinariis remediis poſt longum tempus fuiſſe depulſum.*

Cap: 7. Refert Civem diu vexatum dolore Rheumatico Periodico, Hecticumque factum obiiſſe; quamvis ipſe vir doctiſſimus *Omnia fere tentâſſet ſolamina, quæ æger admitteret, quæ tamen vel levem vel nullum effectum habuerint.* Quæ illa Solamina fuerint, non aperit: Sed *cum nullum habuerint effectum*, hoc eſt, non fuerint Solamina, de iis non erimus ſolliciti.

Erit forſan operæ-prætium iſtius morbi ætiologiam *Sibbaldinam* ob oculos ponere. *Cauſſa*, inquit, *Morbi fuit Acidum cum bile lixivioſâ effervescens, & recrementa acria deponens, quæ inhæſerunt in dorſo & lumbis, ob partium illarum figuram ad eos* (nempe recrementa acria) *recipiendos & hoſpitandos opportunam.* Non demonſtrat quæ ſit illa figura partium lumbarium, eaque illi eſt *qualitas occulta.* Ego vero

vero oſtendi omnium vaſorum oſcula (quibus recrementa illa acria debebant ſuſcipi) eſſe ſimilia, ejuſdemque in quavis parte corporis figuræ.

Cap: 8. Narrat Anglam ſe non inconſulto mortuam in vicinâ Angliâ, cum obſervationes de morbis in *Scotia* graſſantibus eſſet pollicitus.

Cap: 9. Mulierem ait apud nos cornutam anno 1671 viſam. *Fama erat*, inquit, *abſciſſum renaſci, ipſum autem cornu abſciſſum in Bibleothecâ Academiæ* Edinburgenſis *conſervatur, ubi illud vidi.* Exhibuit hic nobis *Sibbaldus* & Obſervationis raræ & raræ Facundiæ ſpecimen.

Cap: 10. Tradit convaluiſſe Puerum, cui ſe ſuadente, in febre Variolarum vena fuiſſet ſecta. En obſervationem raram & utilem!

Huic ſimilis eſt obſervatio Cap: 11. Quâ diſcimus, Puellam ſanguinem vomuiſſe, nec tamen occidiſſe; Rara quidem & mira eſt hæc obſervatio:

Eſt

Eſt enim de *virgine annorum 24 nupta.*

Cap: 12. Narrat *repertam in tubâ Fallopianâ ex Hydrope extinctæ magnam vim aquæ atro-rubentis.*

Cap: 13. *Theologum a ſe priſtino vigori redditum purgatione iteratâ & corroborantibus intus & foris adhibitis,* prodit. Quæ illa fuerint *Corroborantia* non docet.

Cap: 14. Epilepſiam in provectæ ætatis muliere a ſe curatam affirmat (erat enim 44 annorum) quamvis *nullam habuerit ſpem ſuccedendi, propter ætatem in ſenium devergentem & malum corporis habitum.* At malus ille habitus, fatente *Sibbaldo,* Lues erat Venerea, cujus remedia prompta & tonſoribus nota. Hoc ergo ſi animadvertiſſet *Sibbaldus* non deſperâſſet de ſalutæ ægrotæ: Quippe Remedium Luis Venereæ nullo ætatis facto diſcrimine, ſymptomata Lui adjuncta ſummovet. Hæ illæ ſunt obſervationes.

Poſt quam

Poſtquam nulla jam ſpes Obſervationum utilium & curationes indigenis peractas complectentium, ad Sectionem ejus libri, quæ de Methodo Medendi inſcribitur, me contuli. Verum hìc etiam mea me ſpes fefellit. Quippe in capitibus, quibus conſtat, ſeptem, nihil reperi, præterquam ſteriles Nugas de Purgatione, de Diætâ (quæ noſtro Doctori (pag. 67. Lib: 6.) *eſt rectus ſex rerum naturalium, ut ea vocant, uſus:* Illa tamen eſt rerum non naturalium) de Venæ ſectione, &c. à *Sennerto* petitas, nec ad *Scotos* potius quam *Indos* attinentes, ipſâque vulgari dialecticâ viliores.

Atque hæc neceſsitatem utilitatemque Regularum quas initio poſui, ſatis ſuperque demonſtrant, quibus univerſa Naturalis Hiſtoriæ ratio continetur.

Supereſt nunc ut ea expendam quæ de Medicina Indigena prolixè deducit, Problema aggreſſus ipſo opere Naturalis

lis Hiſtoriæ difficilius, quod quarto noſtro Præcepto vetitum fuit.

Nos paucis luculenter oſtendemus Virum Doctiſſimum fruſtra contendere *pro cujuſvis regionis* αυταρχειᾳ Cap: 3. Lib. 2.

Nam nulla eſt *Scoticæ* ditionis Provincia, quæ non omnes agnoſcat morbos reliquis Provinciis graves; nulluſque ager ullius eſt Provinciæ in quo non ægrotent mortales per omnia genera Morborum. Nemo in Botanicis verſatus neſcit multò plures herbas inveniri potuiſſe in *Italia Romanis* poſt bellum *Punicum* parente, quàm reperiuntur in *Latio*. Nullus tamen *Italo* ulli morbus eſt, quem quis *Romæ* non perpetiatur. Meritò rideretur qui Luem Veneream, quod ab *Indis* ad *Hiſpanos* proſerpſerit, non *Indicis* remediis felicius, quam *Hiſpanicis* averruncari contenderet. Dyſenteriamque facilius ſedari, radice Tormentillæ exhibitâ, quæ in Luſitaniâ naſcitur, quam Braſilienſi illâ Ipecacoanna

cacoanna quæ in *Lusitanicæ* ditionis *India* reperitur.

Debuerat vir doctissimus, qui sedulò docuit, quid appellatione Fontis, Lacus, &c, contineri vellet, ostendere, quantum Telluris mereatur illam Regionis appellationem. Mathematicus id ante omnia noviſſet; nam ditionem *Gallicam Scoticæ* componere, quod facit *Sibbaldus* dum de utriusque αὐτοψία loquitur Tityro dignum est.

Affirmat equidem vir doctissimus *convenire Divinæ Sapientiæ Clementiæq; quamvis regionem omnibus remediis instruxisse, quæ morbis ipsam infestantibus sint paria.* Existimat, ut video, Doctissimus hic Theologus convenire Sapientiæ Divinæ ut quæ Dominus *Robertus Sibbaldus* vera esse dixerit, continuò vera evadant. Ego me fateor alia omnia sentire, imprimisque quid verum sit exquiro, & tum demum Deo Adjutori gratias ago, Ejusque Sapientiam veneror; neque enim non possum venerari, quoties vim illam

cum

cum Clariſſimo *Davide Gregorio* contemplor, quæ Planetas iis orbitis adſcripſit, ad quas nullâ ope Mechanices reduci poſſent ſemel inde vel tantillum dimoti, ſed hæc Sapientiæ Divinæ illuſtriſsima monumenta, ſoliſque Mathematicis detecta, Methodum ſuadent a *Sibbaldinâ* longè alienam.

Animadvertimus alias alia ferre terras; Accepimus Medicinam ſeriùs apud nos quàm apud Ægyptios, Græcoſve fuiſſe excultam. Hos multa domi nata morbis depellendis adhibuiſſe auxilia, quædam à vicinis *Aſiæ Lybiæque* populis, non pauca ab ultimis Indis, petiiſſe. Medicinam ergo in *Scotiâ* facturus ad externa auxilia confugiet, donec alia domi invenerit Externis paria: niſi maluerit cives certæ morti addicere. At nondum apud nos detecta eſſe quæ *Italicis*, *Aſiaticis*, *Lybicis*, *Indiciſque* remediis paria preſtent, nemo inficias iverit. *Opiumne Scotis* provenit? An *Cortex Peruviano* illi tot febrium victori

Victori æquiparandus nobis obtigit? An Hydrargyrus tot domitor malorum? Antimoniumve? nam Elaterium non deeſt, *ſi aër elaterio fit fœtus*, ut ſcribit vir Doctiſſimus. Ferrum forte *Scotia fovet* ſed nondum Cœlo oſtendit. Non licebit igitur ferro ferrive Limaturâ autSale morbos aggredi, quos *Anglia Sueciaque* marte indigenâ expugnant? Stanno caret *Scotia* Succinoque; quæ adverſus feros morbos validiſſima præbent auxilia. Opobalſamum nobis eſt nullum, quamvis utiliſſimum: Nullum quoque Balſamum cum Peruviano conferendum cujus ope deſtituti neque citò neque etiam tutò aut jucundè vulnerum curatione defungerentur. Sed plura non opus eſt enumerare.

Ego miſeros mortales ſublevâſſe remediis undecunque conquiſitis Hominis eſſe cenſeo. Si Domi eſt remedium, non puto foras prodeundum eſſe ut aliud nihilo nobilius referatur. At cum Domi nullum occurrit, con-

tempſiſſe, quod alius aliavi tellus miſerit uſu commendatum, Amentis eſſe judico.

Hanc medendi legem ſervarunt Veteres: Nemoque eſt illorum qui non plura Exotica curandis morbis adhibuerit uberrimâ regione, quàm adhibent noſtri maligno quamvis & ſterili ſolo; ut ſi qua hìc ſit culpa, ei affines potius ſint qui Medicamento indigenæ multum tribuunt, *in magis Borealibus Europæ plagis*; Ut loquitur *Sibbaldus*.

Hippocrates enim, vetuſtiſſimus Medicinæ Auctor Exotica plurima in ſubſidium ægrotantium advocavit, Thura, Myrrham, Silphii Cyrenaici ſuccum, Cinnamomum, Indicum Piper, Spinæ Ægyptiæ fructum, terram Ægyptiam, crocum Ægyptium, alumen nitrumque rubrum Ægyptium, oleum Ægyptium album, aliaque multa neque Cois ſuis, neque etiam Græcis agnita. Multoque ſæpius exoticum quàm indigenam medicamentum

mentum adhibet *Hippocrates*, ut videri poſſit *Sibbaldus* noſter nullum *Hippocratis* ſcriptum legiſſe præterquam Epiſtolam illam ad Cratevam.

At dioſcorides non alia ferè, quam quæ indigena fuere regionum, per quas peregrinatus eſt, deſcribit, ut ait Sibbaldus. Fatuum eſſe oportet, qui talia nugatur. Dioſcorides quæcunque *Italia*, *Græcia*, *Aſia*, *India*, & *Africa* ferunt, Commentariis ſuis explicuit, Ergo exotica contempſit.

Hìc jam *Scribonium Largum* Medicum *Italum* apello, (quem doctiſſimus *Sibbaldus* tanquam *Medicinæ Indigenæ* fautorem adduxit) quoniam & *Galeno* Superior eſt ætate, & Pharmacopæiæ *Romanæ* primus Auctor.

Scribonius ergo *Italis* ſuis Commendat Piper album, Crocodili teſticulum, Lycium Indicum, Aloen Indicam, Opium, Myrrham, Styracem, Sagapenum, Galbanum, Gummi Ammoniacum, *&c.* Cretam Samiam, Gummi *Alexandrinum*, Thus, Crocum

Siculum, passum *Creticum*, Opobalsamum, Xylobalsamum, Alumen *Ægyptium*, Mastichen *Chiam*, Laser *Syriacum*, & Cyrenaicum, nardum Syriacum, Cochleam veram *Africanam*, & ex *Africa* allatam, semen Balsami arboris, spongiam *Rhodiam* vel *Africanam*, Gingiber, Macerem, Castoreum *Ponticum*, aliaque exotica plurima, multoq; sæpius in auxilium advocat Exoticum *Scribonius* quam indigenam. Quanto magis nos æquum est exotica & fertiliore solo nascentia morbis nostris opponere. At fere oblitus sum *Scribonium*, Cap: 2. Epilepsiæ mel *Atticum* & Ebur oppositisse curandi genere exotico utentem; ut mirari subeat quâ fronte medicamenta ista indigenis *Italiæ* potuerit ascribere *Sibbaldus*, aut quâ fide Mel dixerit, non etiam *Atticum* ut dixerat *Scribonius*.

Eadem fere omnia adhibet *Celsus*, nempe Palmulas sive Dactylos, Scammoneam, Myrrham, Cinnamomum, *Galbanum*, Laser, *Opium*, Piper utrumq;, lapidem

lapidem *Asium* & *Phrygium*, Thus, Aloen, Traga cantham, Gummi Ammoniacum, Styracem, Opobalsamum, Xylobalsamum, Zingiber, Opoponacem, ceram *Creticam*, Crocum *Ciliticum* & *Siculum*, Sagapenum, terram Samiam, Stibium, Calamum *Alexandrinum*, Nardum *Syriacum*, *Lycium*, &c.

Hæc manifestum facere poterunt viro doctissimo Medicos *Romanos* Galeno Superiores exoticis Sæpissimè usos! Credo quod *Italia* non ferret Medicamenta exoticis illis paria, ut neque nunc fert. Cur ergo nobis interdicere conatur Medicamentis adeo utilibus, quibusque patria nostra nil aut simile aut secundum?

At Galenus, inquit, *indigenis est usus*. Imò verò etiam exoticis, Animatisque Sæpissimè. Multa equidem suppeditabat *Asia Galeno*; An propterea illorum pleraque non erant Exotica? An Homini *Pergameno* versam *Asiam* pro civitate concedere licet, nobis extra *Scotiam* vitæ sanitatisque

ſanitatiſque præſidia quærere nefas?

Ille ipſe tamen Pergamenus utitur aniſo ex Cretâ, Thymo & melle ex Atticâ, pipere vero quod ex *Barbaris* affertur, calaminthe & pulegio ex Cretâ allatis, oleo Sabino quod *Italia* fundit, adipe Crocodili ſtercoreque; *Ægypti* donis, Lycio Indico quoniam aliis eſt valentius, ſale *Hiſpanico* ex *Ileria* importato, oleoque *Hiſpanico*, vino falerno, *Lesbio* & *Ariuſio* ex *Chio*, ſucco *Cyrenaico*, Myrrha *Arabica* *Troglodytica*, rubricâ *Lemnia*, *Cadmiâ* Miſy & Pompholyge, &c. ex *Cypro*, & Chalcantho ex eâ ipſâ, malabathri *Alexandrini* Foliis, Xylobalſomo Opobalſamo, fructu Balſami Arboris, Nucibus *Syriacis*, Hyoſcyamo ex *Creta*, & ex eadem ſucco Mandragoræ, thure, Opio, aloe *Indica*, thymyamate Ammoniaco, Cinnamomo, ipſa etiam Theriacâ ne quidem *Auguſti* ditione contentâ, aliiſque plurimis neque *Aſiæ* neque *Europæ* indigenis.

Qui hæc leget, is Judicet velim quid

quid ſentiendum ſit de *Sibbaldo* hæc *pag. Prodr.* 71. Pronunciante. *Qui voluerit Medicinæ fontes in Hippocratis, Celſi, Galeni,* &c. *Monumentis ſcaturientes adire, is certe non aliam reperbit medicinam, quam quæ ut plurimum ab indigenis deſumeretur.* Ego certus adſirmo Veteres non paucioribus uſos exoticis, quam noſtri utuntur. Neque enim magis Exoticam apud nos Medicinam reperiet quiſquam. Ante exortam *Sibbaldum* nemo mentis compos medicamento exotico efficaci, priuſquam domi par reperiſſet, honorem non ſervabat. At nunc ut placeamus huic Hominì, Domeſtica inefficacia exoticis efficacibus oportet præferre, nempe vino cerviſiam, ſarſæ-parillæ ſal abſynthii, Caſtoreo Cotylam fætidam aut pennas Anſeris, Opobalſamo Oleum Juniperi Chymicum, Opio extractum noſtri papaveris & ſemen, Myrrhæ Scordium aut Chamædryn, Cinnamomo Violam, Boraginem & Bugloſſum, Gummi Ammoniaco

Ammoniaco Centaurium minus aut Rubiam Tinctorum, Cortici *Peruviano* Allium. Carduum Benedictum, Vincetoxicum, Carduum Mariæ, Succisam, Veronicam, Chamæmorum, Millefolium, Rubum Idæum. Hæc quippe illis substituit, antefertque *Sibbaldus Cap*: 8: *Sect*: 3. *lib*. 2. *part*. 1.

At *Cap*: 9. Cum ad Cathartica ventum est, Sennæ anteponit Coluteam quæ nulla nobis est, Surculos Sambuci, semen Polygonati, Genistæ, Radicem Bryoniæ, Epithymum; Et Jalappæ Syrupum de Rhamno, quasi Rhamnus nobis foret indigena, cujus succus ex *Angliâ* importatur omnis: Centauriumque minus pro Aloe adhibendum confidenter adfirmat, nescius Centaurium quod veteres inter Cathartica valida habuere, non esse quod hodie Centaurium minus adpellamus, sed Gratiolam. Verum inquies hæc omnia experimentis deprehendit exoticis utiliora noster. Haudquaquam; Neque

que enim ille aut Catapotia (pilulas hodie vocant) abſque ſcammoneâ vel Reſinâ Jalappæ, aut potiones catharticas abſque Sennâ vel Mannâ unquam exhibuit. Non ille juſculum eboris aut Maceris expers laudaverit, qui nullo morborum, ætatum corporumve facto diſcrimine juſcula juſculis ſuperingerit Ebore & Macere imbuta. Solum ergo ad fallendam plebem medica neſcientium exhibuit *Sibbaldus* capite illo octavo tabulam in qua Exoticis ſubſtituit *medicamenta indigena*, ſic amat loqui.

Neſcio nunc an facturus ſim operæpretium, ſi ea diluam quæ vir Doctiſſimus de *Temperamento* Scotorum *vario & inæquali* congeſſit regeſſitque centies.

Quoties enim vociferatur medicamenta ab *Indis* petita nobis eſſe cavenda, quod nimium calefaciant? nobis quippe & Borealis *Europæ* civibus aſſirmat *interiora uri, exteriora rigeſcere*, Pag: Prod: 46. Quapropter

Judice

judice *Sibbaldo* conveniet nobis Opium, cum ſcribat *papaver refrigerare*; conveniet Cortex Peruvianæ arboris Quinquina Dictæ, qui fatente Orbe terrarum calores febrium depellit. Licebit nobis Cinnamomo Stomachum languentem refocillare; Quippe diſcat hic monitus *Sibbaldus* ventriculi ſuperficiem (cui alimenta allabuntur) partibus exterioribus meritò adſcribi, äeri nempe expoſitam, Adeoque teſte *Sibbaldo* ipſo rigentem nobis obtigiſſe. Quare exotica quantumvis calore turgida nobis proderunt, *Si tota morborum curatio ſic perficitur, ut contrariorum contraria ſint remedia*, ut diſſerit Vir Doctiſſ: Cap: 1. Sect: 2. Lib: 2. Prod:

Sed perpendamus tandem quo jure pronunciet *Britannis interiora uri, viſceraque eſſe hic quam in* Italiâ *calidiora*, uti habet pag. 98. Rem, autem conficiemus Geometricâ ratione, quantumvis reclamet *Sibbaldus*.

Notum

Notum eſt nunc viſcera calorem ſuum omnem ſanguini acceptum ferre, ſanguinemque penetralia Cordis proluentem paucorum momentorum (immo vero partium momenti paucarum) lapſu ad extimas corporis partes deduci. Quapropter calor partium exteriorum in *Italo* ſe habet ad calorem cordis viſcerumve in ipſo, ut ſe habet calor partium exteriorum in *Britanno* ad calorem viſcerum ejuſdem. Atque Idcirco aut utriſque, *Indis* ſcilicet, & *Britannis*, aut neutris exteriora rigent, interiora uruntur: Neque calidum illud, aut potius calefaciens & *Indis* indigena Cinnamomum *Indis* conveniet, magis quam nobis quibus exoticum advehitur: Ridiculaque ſunt omnia illa quæ de *Medicina indigena* tam operoſe declamavit Hiſtoricus noſter.

Jamque opus exegiſſe videor, quod Hiſtoriæ Naturalis *Scotiæ* conditorem efficiet poſthac cautiorem: Non enim nunc vacat aut juvat reſpondere de

rerum

rerum parente querenti, pag. 76. Prod.

Cur, inquit ille, voluerit optima rerum parens populo orientis esse tam Pia Mater, ut etiam superflua largiatur; Nobis verò tam Dura Mater, aut injusta Noverca, quibus ne necessaria quidem ad salutem concederet, eaque nos cogeret petere velut ex alieno orbe? Terra Apollonio *apud* Philostratum *dicitur, Communis omnium Mater, propterea quod justa est. At justi est unicuique suum tribuere. Quomodo igitur juste nostra potuere tribui* Indis?

Ego sane Deum Opt: Max: nunquam ausus sum incusare, quod agrum *Italico* conferendum *Scotis* non attribuerit, aut attributum *Scotis Italico* non æquaverit; Eam ego Tellari formam, cosque motus à Deo præscriptos dudum agnovi, ut *Britannos* brevi æstate, & vere Hyberni-formi fati circuituque magni legibus oportuerit esse contentos. Quapropter nunquam sum miratus plures, plurimve

umve virium herbas lætiore, & *Phœbo* Gratiore ſolo provenire; Roſamque pumilam Agello Cyphiano eſſe indigenam.

Atqui *cum publicum ſit hoc opus (Sibbaldi, ut; auguratur ipſe pag.* 14 *Nuncii Scotobritanni*) *& non exiguum honorem genti Scoticæ allaturum,* Reipublicæ idcirco intereſt ne ſcripta Hiſtorici ſui obſcuritate nimiâ laborent. Quapropter Rogandus eſt vir doctiſſimus, ut quæ initio *Cap:* 1. *Sect:* 1. *lib:* 2. *Frodr: pag.* 49, & 50. Commentatus eſt, uberius explicare dignetur. Ea quidem ſic ſe habent.

Anima â corpore, ſine maximo cruciatu, ſejungi non poteſt; quòd amet iis in partibus Stabulari, quarum operâ diutius uſus eſt. Hinc perfecta, æterna & immaculata apud Deum & Angelos permanſit ſanitas; homini verò naturalis, vitreaque.

Sanitas vero ſive *bona valetudo Sibbaldi* (eodem Capite) *oritur à ſanguine & partibus rite conſtitutis.*

Iſta

Iſta ut illuſtrare dignetur, rogandus eſt *Sibbaldus*; videntut enim novum quoddam myſterii genus, nova Philoſophiæ & quidem Sacræ principia complecti; poſſetque aliquis eſſe metui locus, ne immodica viri auctoritas rectum Philoſophiæ tramitem ingreſſuris officiat.

Poſſent hæc iis incredibilia videri, qui librum illum *Sibbaldi* viginti Annorum Opus non perluſtrarint. Sed vicit admirationem, cum Comœdi noſtri libellum adverſus Mathematicos conſcriptum, per omnes Cœtus & in omnibus viis, nuper laudaret; Qualem putas laudabat libellum? aut potius qualem concinnaverat, caſtigatumque emiſerat? Ut paucis abſolvam, Iſtius libelli Scriptores Scurrili & *Scenicâ* dicacitate deridentcos, qui Mathematicorum in Obſervationibus inſtituendis induſtriam magnifaciunt, Mediciſve auctores ſunt ut in Phyſicis tractandis Geometriam, cum id fieri poteſt, in ſubſidi-

um

um advocent. Hoc isti Homines lepidè appellant *Methodum Geometricam morbos omnes curandi*; Magnum *Neutonum* derident quòd inter postulata habeat, Corpus omne in alterius cujuscunq; generis corpus posse transmutari; *Archimedi* illudunt quòd crediderit in spatiis liberis vacuisve corpus quamlibet magnum exiguâ vi posse loco deturbari; Deniq; *Euclidis* Demonstrationes, illamque præsertim propositionis 32. primi libri Elementorum, vacillare pronunciant. Opticos Scriptores convitiis onerant, quod crediderint à quovis puncto rei visibilis ad quodvis retinæ punctum radios lucis reflecti. Opprobria ingerunt in eos qui scribunt circulo includi posse quamvis figuram recti-lineam, cujus diametros Maxima minor sit circuli diametro: Dixi *Includi*, ut intelligas istos Homines credere circulum, ejus figuræ, licet ex omni parte circulo minoris, ne quidem esse capacem.

At quibus hæc Argumentis Suffulciunt?

fulciunt? Miris profecto. Ex *Neutono* rogant, An putaverit aſtra mutari poſſe in *Oſtrea* ? Egregieque ſibi plaudunt cum librum aureum ſummi illius viri, de principiis Mathematicis Philoſophiæ Naturalis, *Idolum* adpellaſſent, *deformemque cerebri partum.* Hic ille libellus eſt, quem *Sibbaldus* ante duòs annos Mathematicis noſtris promittebat, quem gloriatur à ſe, priuſquam ederetur, caſtigatum emendatumque, in omnibus compitis ædibuſque, & apud ægrotantes multa prædicans de ſcripto tam arguto atque lepido. Sed pudet me hominum iſtorum & miſeret. Unicum addo, conatum me hâc Diſſertatione methodum rectè ſcribendi Hiſtoriam Naturalem tradere, ut poſſit Doctiſſimus *Sibbaldus* volumen illud alterum Hiſtoriæ Naturalis (quod emiſſurum ſe minatur) ab iis vitiis repurgare, quæ *Scotiæ illuſtratæ tenebras offuderunt.*

Mirere nunc aliquis ingentem adeo conſcriptam eſſe Hiſtoriam ab illo, qui conſcribendæ fuerit exſors. At ego Hiſtoriam Naturalem à *Sibbaldo* conſcriptam eſſe, aut conſcribi poſſe non concedo; Librum craſſum ex aliorum commentariis ab eo conſutum non poſſum inficiari. Conſtat *Sibbaldi* prodromus (quo ille omnia complexus eſt, quæ aut ſciret aut legiſſet) paginis 272. Atqui paginas 114. Implet res *Botanica*, eaque omnis ex *Sutherlandii* catalogo & methodo tabuliſque *Raii* de prompta, ſi catalogum, quem vocat *Plantarum in ſepto Regio* Edinburgenſi *naſcentium*, excipias: Quem ſuppeditavit *Jacobus Muirhead* Chirurgus in urbe notiſſimus, & *Botanices* in primis peritus, a *Sibbaldo* fœde corrumpendum.

Quippe catalogum omnium in *Scotia* naſcentium & in hortum Medicum delatarum olim condiderat *Jacobus Sutherlandius*, qui ſolus meretur *Scotiæ* illuſtrator appellari. Hoc ipſe

Sibbaldus non auſus eſt negare; Nam *Cap:* 2. *Lib:* 2. *Part:* 2. *Prodr:* Hortum illum *Sutherlandii* deſcribit, & in fine ejus capitis ait *Sutherlandium plantarum bis mille catalogum in horto ſuo naſcentium catalogum brevi editurum.* Catalogum illum *Sibbaldo* jam tum viſum, aut potius exſcriptum teſtatur *Part:* 2. *Prod: Pag:* 46. *Lin:* 32. Item, *Pag:* 104. *Lin:* 20. Rurſuſque, *Pag:* 106. *Lin:* 35. Quibus locis lectorem ablegat ad *Catalogum horti Medici.*

Quæ ſuperſunt, Paginis 158, omnia corraſit ex Hippocrate, *Seneca, Minucio, Kirchero, Boecio, Buchanano, Johnſtono,* Sennerto, Atlante Blaviano, &, quod jure miramur, ex aliis innumeris, qui de *Scotia* rebuſve *Scoticis* nihil unquam ſcripſere.

Ego iſtos expilatores in perniciem reipublicæ literarum natos eſſe jamdudum agnovi, literæq; ipſæ prope internecione deletæ, & tantum non obliteratæ teſtantur.

Sed furta iſta fere in Hercynia ſil-

va

vâ, facta quasi *depeculatorum* conjuratione committebantur. Nunc, quia illis impune fuerunt, nostrorum quidam eodem facinore famam aucupatii, primusq; *Sibbaldus* experiri quid ipse posset ac auderet, aliive ferrent; vel, ut ejus more loquamur, *primus glaciem frangere, Præf. Prodr.* Ejus vestigia premens *Gulielmus Cockburne corporis animalis œconomiam* edidit, Anno 1695, nihil prorsus ferentem quod non *Laurentio Bellinio* aut mihi sit ereptum: Nomen tamen *Bellinii* meumve in isto libello frustra quæsiveris. Omnia illa quæ, adusq; paginam 17, *de chylificatione* commentatur, mea sunt; nisi quod immiscuerit trita ista de dentium actione, salivæque opera, non perspiciens ea esse à me consultò prætermissa disputationem instituente solum *de motu quo cibi rediguntur in Ventriculo ad formam liquidam*, sive de *actione ventriculi*, ut ejus Disputationis Paragrapho 2 loquor.

At *Cockburni* Paginæ. 39, & 40. nil aliud quàm Belliniana continent decerpta ex pag. 66. Operis Bellinii de urinis, pulſibus, &c. Editionis *Francofurtenſis.* Pag. 41. Decerpta ex iis quæ Operi illi præmiſit Bellinius. Paginæ 42, 43, & 44. Exſcriptæ ſunt ex Pag. 112. Ejuſdem operis. Pagina 45, ex 67. Et Pagina *Cockburni* 46 refert Pag. 72, & 69. Bellinii. Rurſns Pag. 47 ex 73, at Pag. 48 ex 74, & 73. Bellinianis manavit: rurſuſque Pag. 49. Ferè ex Pag. 75. Nam miri ficè implicat intexitque. Quod ſupereſt paginæ 49. Ab iis eſt mutuatus, quæ diſcipulis dictaveram, ita ut ne voculam quidem mutaverit. Pagina 50 tota deprompta eſt ex Pag. 74. *Belliniani* Operis. Quæ narrat de *Temperamentis*, pag. 51. Mea ſunt. Dictata quippe illa fideliter exſcripſit. Paginæ 55, & 56, ex 1, 2, & 3. Libri illius de urinis, adeo quidem fideliter ut etiam notas ex Margine *Belliniano* in ſuum tranſtulerit

Cockburnus

Cockburnus. Pagina 57 accuratè detracta eſt paginæ 7. Bellinii de urinis agentis. Pag. 58. Omnis ex 7, & 8. Ejuſdem; ex 8 fluit etiam 59 *Cockburni*, necnon 60. At Pagina *Bellinii*. 12 dedit expilatori pag. 61, & 62. Potuiſſet eadem licentia paginas 63, 64, 65, 66, & 67 ex eoden *Bellinii* opere haurire *Cockburnus*: verum maluit meis verbis *Belliniana* diſcipulis aperientis rem efferre, neſcio quam ob cauſam, niſi forte putarit furi ſæpius mutandam eſſe ſedem.

Nunc tandem paginis 68. 69, & 70. problema ſuo marte ſolvere aggreditur. Longè illi tunc *Bellinius* erat, nihil enim eâ de re tradiderat *Bellinius*. Itaque turpiter erravit *Cocburnus*, quamvis problema ipſum facillimæ ſit ſolutionis.

Pagina *Cocburni* 73. corraſa eſt ex diſſertatione meâ de circuitu ſanguinis in Animalibus non genitis *Leydæ* anno 1693 emiſſâ. At pagina 82, ubi lienis uſum magnifice explicat,

nill

nil aliud exhibet, quàm Corollarium ſecundum diſſertationi illi noſtræ annexum. Idipſum Corollarium cum ſequente tertio ſuppeditarunt *Cocburno* paginam 84.

Quæ ſequuntur de ſecretionibus, omnia ſuffuratur ex opere illo Magni *Bellinii*, omnia de reſpiratione vel ex *Bellinio*, vel meâ diſſertatione quam ad explicanda *Belliniana* condidi, annoque 1693 *Leydæ* emiſi.

Et ut omnia *Belliniana* depecularetur, edidit libellum de morbis nauticis, in quo *Belliniana* illa de febribus pro ſuis venditat: Jamque adeo totum ferè *Bellinium* exſcripſit, quem tamen haud intelligat.

Sed juvat potius huic diſſertationi finem imponere, poſtquam de *Temperamentis* toties *Sibbaldo* memoratis pauca ſubjecero.

Ait *Sibbaldus* Cap: 5 Lib: 2. part: 1. pag: 83. *Cum indicationes Medicatoriæ ſumantur à morbo ipſo, à corporis temperamento (ſecundum Galenum) & ambiente*

ambiente nos aëre, (ſiquidem corporis temperies, quæ illo tempore fuit, quo ægrotare id cæpit, quæque ad inveniendа remedia eſt utilis, ex naturâ, ætate, conſuetudine & ambiente nos aëre ortum habet: Ambiens verò ipſe ejuſmodi eſt redditus propter tum Regionem ipſam, tum anni tempus, tum cæli ſtatum, qui proinde neceſſe eſt in variis regionibus valde differat) hanc certè ob rationem dicendum eſt cum Celſo (Præfat: librorum de medicina) differre quoque pro natura locorum genera Medicinæ, & aliud opus eſſe Romæ, *aliud in* Ægypto, *aliud in* Gallia: *Quod ſi morbos hæ cauſæ facerent, quæ ubique eædem eſſent, remedia quoque ubique eadem eſſe debuiſſe.*

Pergit Sibbaldus. *Et quidem cum de Medicina agimus, Rationalem intelligimus, quæ ſemper præſcribit ægrorum Temperaturæ maxime accomodata. At peregrina fortiora ſunt calore noſtro, neque commodè ſubigi & concoqui a calore nativo poſſunt, fortique & exotica ſua qualitate moleſtiam creant, & naturæ opus impediunt.* Videtur

Videtur mihi *Sibbaldus* præfationem Celſi eâdem legiſſe felicitate, quâ *Raii* Tabulas legentem invenimus. Apud Celſum Empirici medicos Rationales redarguunt, qui *ad experimenta aditum fieri non potuiſſe, niſi ab aliquâ ratione*, (hoc eſt, ſectæ alicujus philoſophia) contendebant. At *Sibbaldus* hæc à Celſo in Empiricos jaci arbitratus admonet *intelligi Medicinam Rationalem, non Empiricam.*

Verum ad rem ipſam excutiendam accedamus.

Demonſtravit in opuſculis medicis anno 1695 Piſtorii editis, & hoc anno *Lugduni-Batavorum* recuſis, medicorum ſummus Antiſtes *Laurentius Bellini* hanc propoſitionem.

Sanguine ita vitiato ut vires lædantur, perinde eſt ac ſi ſanguis qualitate quidem naturaliter ſe haberet, ſed eâ imminutâ quantitate foret quæ requiritur ad datam illam Læſionem producendam.

At

Atqui morbi incidunt a vitio ſanguinis, uticreditur, ortum ducentes, in quibus vires augentur. Exempla ſuppetunt maniæ, febres aliquot, affectus ſpaſmodici, quibus hæc propoſitio convenit.

PROPOSITIO.

Sanguine ita vitiato ut vires augeantur, perinde eſt, ac ſi ſanguis qualitate quidem naturaliter ſe haberet, ſed eâ auctâ quantitate foret, quæ requiritur ad datum illud augmentum producendum.

Inſint in Homine 20 Libræ ſanguinis, vireſque naturaliter ex ea mole provenientes æquent momentum ponderis 100 Librarum, ita ut momentum virium cujuſvis libræ ſanguinis æquet momentum ponderis 5 Librarum.

Augeantur jam vires in morbo, adeo ut momentum contractionum æquet momentum ponderis 140 libra-

rum. Educentur è quavis libra sanguinis vires momenti æqualis momento ponderis 7 Librarum. Quapropter eadem omnia efficientur ratione habita virium, sive quis ferat 20 Libras sanguinis, quarum unaquæque sit instructa momento virium æquali momento ponderis 7 librarum; sive ferat sanguinis Libras 28, quarum unaquæque sit instructa momento virium æquali momento ponderis 5 Librarum: Nam utrovis modo elicitur momentum contractionum æquale momento ponderis 140 Librarum. At in priori casu virium augmentum provenit à sanguine qualitate mutato, in posteriori a sola quantitate aucta. Ergo sanguine ita vitiato ut vires augeantur, perinde est, &c.

Ex hisce deducitur veritas Corollarii annexi dissertationi nostræ de circuitu sanguinis anno 1693, die sexto *Junii Lugduni-Batavorum* editæ.

Corollarium ipsum hic exhibemus.

Nullus

Nullus eſt effectus mutatæ ſanguinis texturæ, cui producendo non ſufficiat mutata ejus quantitas; atque adeo mutata quantitas eſt menſura vitii ſanguinis.

Qui Geometriæ non ſunt ignari, facile perſpicient horum Theorematum ope Theoriam Medicam è denſiſſimis tenebris in clariſſimam lucem emergere. Deinde Manifeſtum eſt, cum ſanguis ab *Optimâ Temperie* deflectit, atque in unam aliquam, præ aliâ, *Qualitatem* plus æquo propendet, oriri iſtos *Qulitatum implexus exceſſuſque*, quos Medici *Temperamenta ad juſtitiam*, vel ſimpliciter, *Temperamenta* adpellant.

Quippe apud Medicos *Temperamentum* ea eſt ſanguinis (ſanguinis verbum mihi complectitur & ex ſanguine genita) conditio ſive qualitatum ratio, ob quam hic uni actioni edendæ, ille alteri eſt aptior; hic uni, ille alteri morbo opportunior: Singuliſque temperamentis reſpondet peculiaris

peculiaris & propria virium mutatio. Sunt ergo, fatente quoque Sennerto, *Temperamenta* ipsi morbi nascentes & virium mutationes ab *optimâ constitutione* deflectentium.

Atqui ex antedictis patet *Temperamenta* omnia oritura a sanguinis quantitate alia atque aliâ; Quoniam cum sanguis qualitatem induit à *Sanitate perfectissima & Temperamento illo, quod ad pondus dicimus*, alienam, eadem efficiuntur omnia, quæ, si qualitate illa non adscitâ quantitas sanguinis augeretur aut minueretur. Ac proinde sequens emergit, theorema.

Temperamenta sunt proportionalia quantitatibus sanguinis generantibus, sive qualitates genitrices metientibus aut repræsentantibns, Nam effectus sunt caussis suis proportionales.

Ex eodem fonte fluit hoc etiam theorema.

Medicamentum, quo qualitas morbum inducens deletur, eadem efficit omnia quæ efficeret, si quantitatem sanguini induceret

induceret (minuendo vel augendo) qualitati illi reſpondentem, ipſamve repreſentantem.

Jam ex hiſce deduco theorema *Sibbaldinas* nugas profligaturum.

Medicamentum quod in India *morbum depellit, eundem in* Scotia *depellet; modo quantitates moleſve (ceteris paribus) medicamenti in* India & Scotia *exhibiti proportionales ſint quantitatibus Sanguinis, Temperamenta* Indicum Scoticumque *generantibus, ſive qualitates Temperamentorum genitrices metientibus aut Repræſentantibus.*

Aſſumimus hic, Geometrarum more, paria eſſe alia omnia; Nam, quod eodem recidit, ea omnia per obſervationes facile poſſunt ad datam rationem perduci.

Denique, ut rem in pauca contraham, hoc videor conſecutus ut intelligere poſſit *Sibbaldus.*

Medicamenta omnia quæ morbo in India *depellendo ſufficiunt, ea eidem in*

in Scotia *depellendo fore paria, modo quantitas apta exhibeatur.*

Atque hæc oſtendere poterunt quid Sentiendum ſit de *Temperamentis iſtis* tantopere celebratis Totieſq; à *Sibbaldo* noſtro in aciem adverſus medicos omnium ſeculorum productis. Quantumque eruditiſſimo *Laurentio Bellini* debeat Medicina, cujus excellentiſſimæ virtuti & peritiæ acceptum referre decet (præter alia inumera) theorema primo loco hic poſitum, omnium in medicina, poſt Harveianum, Nobiliſſimum atque utiliſſimum inventum.

Er-

ERRATA

Sic Corriges.

LEge *Pag*: 9. *Lin*: 11. deſcribit, *p*: 12. *l*: 20. ſecundo. *p*: 13. *l*: 5. vegrandi, *p*: 27. *l*: 21. adde, *Legendas vocat Sacerdotum vulgus*. *p*. 32. *l*: 15. poſt *Locorum*, adde, *Temporumque*. *p*: 36. *l*: 20. vindicaſſent. *p*. 42. *l*: 14. ſubſtituamus. *p*: 48. *l*: penult, ſeculorum. *p*: 49. *l*: 3. poſt *concitum*, adde, *motu*. *p*: 50. *l*: 9. Denniſtonus. *p*. 51. *l*: 17. Græcos. *p*: 53. *l*: 2. felicitatis. & *l*: 21. quæ. *p*: 56. *l*. 11. demonſtravi. *p*. 58. *l*: 2. pro indigena, lege, domeſtica. & *l*: 15. pretium. & *l*: ult: occulta. *p*: 59. *l*: 13. Bibliotheca. *p*: 60. *l*: 21. ſalute. *p*: 63. *l*: 8. monuiſſet, pro noviſſet. & *l*: 21. inprimiſque. *p*: 64. *l*: antepenult, præſtent. *p*. 66. *l*. 1. aliave.

ERRATA *Sic Corriges.*

1. aliave. *p.* 67. *l:* 14. appello. *p.* 71. *l:* 6. reperibit, ſic enim ſcripſit *Sibbaldus.* & *l:* 12. exortum. *p.* 73. *l:* 6. macis. & *l.* 9. maci, tum adde, *citrique certice & aurantii conditi.*

Monitum hic volo lectorem, me *Gronlandiæ* appellatione complecti ultimam *Americæ* verſus Arcticum Habitatæ vel Habitabilis Regionem.

Archibaldi Pitcarnii

ORATIO,

Qua oſtenditur Medicinam ab omni Philoſophorum *Secta* eſſe liberam,

Et exemplo docetur quantam utilitatem Medicis afferre poſſit Matheſis,

Habita LUGDUNI BATAVORUM

26. *Aprili*, *anno* 1692.

Stylo novo, cum Profeſſionem Medicam auſpicaretur.

EDINBURGI,

Typis *Joannis Reid*, & ſumptibus *Thomæ Carruthers*, apud quem veneunt. Anno Dom: 1696.